

De kracht van dienstbaarheid

Leon MacLaren

Deze tekst is uitsluitend voor persoonlijk gebruik.
Commercieel gebruik is niet toegestaan. Evenmin is het toegestaan de tekst te wijzigen, bewerken, geheel of gedeeltelijk te publiceren, of anderszins te vermenigvuldigen. Toegestaan is het kopiëren van citaten of kleine tekstgedeelten voor studie- en discussiedoeleinden.

© Copyright 2022 - Stichting Ars Floreat

www.arsfloreat.nl

info@arsfloreat.nl

De kracht van dienstbaarheid

Leon MacLaren

Ars Floreat

In memoriam

Leon MacLaren (1910-1994)

Deze uitgave markeert de 25e gedenkdag van zijn overlijden op 24 juni 1994

DE KRACHT VAN DIENSTBAARHEID

is een bloemlezing van passages uit eenenzestig lezingen die tussen 1975 en 1993 door Leon MacLaren zijn gegeven. In deze samenstelling onthullen zij een stimulerende visie op dienstbaarheid als leidend beginsel voor een voorspoedig, vol en overvloedig leven.

Oorspronkelijke titel: The power of service

Vertaald door een vertaalgroep van de School voor Praktische Filosofie en Spiritualiteit

Copyright © 2019 School of Practical Philosophy, Sydney, Australia

Copyright © 2022 Stichting Ars Floreat

Behoudens uitzonderingen door de Wet gesteld mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbende(n) op het auteursrecht niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of anderszins, hetgeen ook van toepassing is op de gehele of gedeeltelijke bewerking.

ISBN 978-90-72141-35-4

MAHĀRĀJA ŚRĪ ŚĀNTĀNANDA SARASVATĪ

1980

“Ik heb een *śuddha sankalpa* (zuivere wens) dat de School door de werkzaamheid van Mr. MacLaren volledige ontwikkeling mag bereiken, dat mensen door juiste studie tot wijsheid zullen komen en met behulp van praktische en spirituele middelen hun land dienen.”

1993

Moge Mr. MacLaren de leden van de School blijven inspireren, opdat ook zij transformatie deelachtig worden.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf

Inleiding

1. HET LEVEN HEILIGEN

Emotionele kracht ontwikkelt zich in dienstbaarheid

Het geheim van dienstbaarheid

De beste dienstbaarheid

2. HET ZELF STRAALT IN HANDELING, LIEFDE EN WIJSHEID

Gewaarzijn van het Zelf

De weg van handeling

Dienstbaarheid aan het Absolute vóór ons

Verering is werkelijke dienstbaarheid

Absolute worden

Begin met dienstbaarheid

3. IN CONSTANTE DIENSTBAARHEID IS HET ZELF AANWEZIG

Ontwakende liefde

Dienstbaarheid door de goden

Krachten van het Zelf

4. ALLES DIENT AL HET ANDERE

Iedereen is afhankelijk van ieder ander

De Schepping is gebaseerd op het eenvoudige beginsel van dienstbaarheid

Iedereen geniet ervan anderen te dienen

Dienstbaarheid is geen onderworpenheid

5. LIEFDE IS VOL VAN DIENSTBAARHEID

Wat liefde doet

Hoe liefde zich uit

Wanneer iemand dienstbaar is, wat gebeurt er dan?

Hoe groter je dienstbaarheid, hoe meer vrienden je hebt

Laat elke handeling een dienst zijn

6. DIENSTBAARHEID ALS OFFER

Zuiver bewustzijn

Het spel van geven en ontvangen

De kennis die begrip geeft

De genezing van onwetendheid

De spirituele wereld binnengaan

Het doel van activiteit

Activiteit als yajna

Vormen van offer

Actie als verdrijving van kwaad

Waarom ben ik hier?

Zou je God met deze handering vereren?

Toewijding aan iets groots

Alleen de waarheid doet ertoe

Wijsheid opent alle deuren, geneest alle kwalen

De rol van meditatie

Lichtvoetig, het hart helder en de geest stabiel

7. WARE KENNIS EN OPRECHTE INSPANNING

Liefde voor waarheid

Het gloren van universele liefde

8. DRIE ASPECTEN VAN OFFEREN

Vooruitgang begint met dienstbaarheid

Dienstbaarheid als Bali

Dienstbaarheid als Tyāga

Voorzienigheid van het Absolute

De eenzaamheid van het zorgen voor jezelf

Ruimhartig worden
Wijsheid is het voedsel
Waarom komen we niet aan behoeften tegemoet?
Kom in het heden en zie wat is
Wat moet ik doen om te dienen?
De gemeenschap en de natie dienen
Het draaiende wiel van dienstbaarheid
Dienstbaarheid, goddelijke liefde en wijsheid
Bali en het reinigen van het gerei
Hoe kan een mens zijn plaats in de wereld vinden?

9. WAT JE OOK DOET, JE BENT ER OM TE DIENEN

De steeds veranderende wereld
Een eenvoudig principe
Dienstbaarheid, lof en de instructie van een enkel woord
Geen vaste ideeën over waarheid
Praktisch beleid en internationale harmonie
Subtiële dienstbaarheid
Nemen ontwricht de schepping

10. HET VERLANGEN NAAR WAARHEID

De kracht van toegewijde dienstbaarheid
Samskāra zuiveren
Gefocuste aandacht
De volmaaktheid van wijsheid
De natuurwet
Zich wenden tot de Ātman
Het openen van het hart
Het verlangen om te weten

11. DE WEG NAAR EEN TOTALE VERANDERING VAN LEVEN

Benader, zoek, dien, prijs de Waarheid als je eigen Zelf
De kracht van een zuiver besluit

12. EENVOUDIGE DIENSTBAARHEID SCHOONT HET VELD

Een oude beschrijving van de mens
Eenvoudige dienstbaarheid verandert het innerlijk wezen
Dien met sattva en met aandacht
Dienen met plezier, genoeg en buitengewoon gemak

13. DE GOED GEPLOEGDE AARDE

Je krijgt meer door anderen te dienen

Toewijding laat het wiel van de wereld draaien

De geweldige oogst

14. DE ESSENTIE VAN DISCIPLINE

De discipline van de spirituele weg is dienstbaarheid

Hoe kunnen dromen en gedachten worden verdreven?

15. DE MUREN VAN ONWETENDHEID AFBREKEN

De zoektocht dient in iedere generatie te worden ondernomen

Vier manieren om uit duisternis te ontsnappen

16. DE VREUGDE VAN DIENSTBAARHEID

Hoe de algehele verandering plaats vindt

Wat is er nodig

BIJLAGE 1 – REFERENCES TO ORIGINAL TEKST

BIJLAGE 2 – BEGRIPPENLIJST VAN SANSKRIT WOORDEN

Woord vooraf

Het doel van deze bloemlezing is het verschaffen van korte, gemakkelijk leesbare teksten over de beginselen van dienstbaarheid, zoals duidelijk verwoord door Leon MacLaren. De teksten zijn ontleend aan de *MacLaren Lectures*, die in 1999 voor het eerst werden gepubliceerd door de School of Practical Philosophy in Kaapstad, Zuid-Afrika. Er zijn vijf boekdelen, bestaande uit transcripties van eenenzestig lezingen die tussen 1975 en 1993 in Londen, Engeland zijn gehouden. Gezien de helderheid en reikwijdte van de afzonderlijke lezingen is het goed op te merken dat deze alle uit het hoofd werden uitgesproken. Zij zijn op geluidsband opgenomen zoals ze zijn uitgesproken. De opnamen zijn in de loop van een aantal jaren schriftelijk vastgelegd door de School in Kaapstad - de School daar verdient dus dank voor haar vooruitziende werk.

Verwijzingen naar dienstbaarheid zijn in elke lezing te vinden, maar zestien lezingen zijn met name opvallend, vanwege hun uiteenlopende beschouwingen over dienstbaarheid. De bloemlezing is dus verdeeld in zestien secties: elke sectie bestaat uit fragmenten uit elk van die zestien lezingen.

De zestien lezingen worden in een chronologische volgorde gepresenteerd, die afwijkt van de opeenvolging van de lezingen in de Kaapstad publicatie. Ten behoeve van deze bloemlezing is bovendien aan elk van de zestien lezingen een titel meegegeven, samen met subtitels voor de geciteerde fragmenten. De titels en subtitels komen niet voor in de oorspronkelijke publicatie.

Er zijn twee Bijlagen. De eerste bevat verwijzingen naar de oorspronkelijke tekst in de Kaapstad publicatie. De tweede is een woordenlijst van de 26 Sanskriet woorden die in de bloemlezing worden gebruikt.

Hier en daar is de tekst geredigeerd ten behoeve van een beter begrip van de betekenis. Waar de veranderingen meer dan minimaal zijn, is elke gewijzigde of ingevoegde tekst tussen vierkante haakjes geplaatst.

Tot slot dient te worden gewezen op het gebruik van de woorden ‘mens’ en ‘hij’ door Leon MacLaren. Ten tijde van de Lezingen konden de woorden gebruikt worden om alle menselijke wezens te omvatten. De context waarin hij elk woord gebruikt, maakt de betekenis ervan duidelijk.

Inleiding

Dit is een boek over de kracht van dienstbaarheid: hoe een huis erdoor in een thuis kan veranderen; hoe onverschilligheid kan transformeren in warmte en liefde; hoe een ver ideaal kan worden omgezet in een praktisch hier en nu.

Het boek bestaat uit teksten van lezingen die door Leon MacLaren tijdens de laatste achttien jaar van zijn leven werden gegeven. Met een jonge beginnersgroep richtte hij in 1937 de School in Londen op. Ten tijde van zijn overlijden in 1994 was deze uitgegroeid tot een wereldwijde organisatie van Scholen, met tienduizenden toegewijde leden.

Zo'n groei zou niet mogelijk zijn geweest zonder de vrijwillige dienstbaarheid van talloze mensen. Een dergelijke buitengewone dienstbaarheid van zovelen had niet kunnen worden gemobiliseerd zonder Leon MacLaren's visionaire inzicht in de werkelijke aard en transformerende kracht van dienstbaarheid.

Hij legde de School een systematische filosofie van dienstbaarheid voor die uniek is, niet alleen vanwege de helderheid en de samenhang, maar ook vanwege de vrijheid van dogma of ideologie. Hoewel er vele filosofen zijn die over dienstbaarheid spreken, is het moeilijk er een te vinden die zo volledig of direct, of met zoveel inzicht over het onderwerp heeft gesproken.

Daarmee bracht hij een inspirerende visie op dienstbaarheid als leidend beginsel voor een welvarend, vol en overvloedig leven aan het licht.

Wegen van transformatie

In 1989 zei Śrī Śāntānanda Sarasvatī tegen Leon MacLaren dat 'Karma dienstbaarheid is of *sevā*'.¹ Deze enkelvoudige verklaring concentreerde de veelzijdige wegen van *Karma Yoga*, de Weg van Handeling, tot een eenvoudige beoefening van dienstbaarheid.

Overal in de *Gesprekken* met Śrī Śāntānanda Sarasvatī staan vragen en antwoorden over de drie traditionele wegen van transformatie: de Weg van Handeling, de Weg van Toewijding en de Weg van Kennis.

In de *Lezingen* van Leon MacLaren worden deze drie wegen met zoveel inzicht en creativiteit met elkaar verweven, dat ze opgaan in een enkele, universele Weg die uit drie grote componenten bestaat waar dienstbaarheid doorheen stroomt. Dienstbaarheid ligt aan het begin, midden en einde van transformatie.

¹ *Gesprekken met Mahārāja Śrī Śāntānanda Sarasvatī*, School of Economic Science, 2018. Vol 4, p78.

Twee lijnen van werk

Leon MacLaren zei dat het werk in de School twee aspecten heeft, die vandaag de dag nog steeds in de School naar voren worden gebracht. Het eerste aspect of 'lijn van werk' is werken aan zichzelf. Dienstbaarheid, gepresenteerd als een 'tweede lijn van werk', werd oorspronkelijk omschreven als werken met en voor anderen in de School.

In 1986 werd dit nader toegelicht tijdens een bijeenkomst in Sydney, Australië, toen Leon MacLaren de tweede lijn van werk in een bredere context plaatste. Hij zei dat dienstbaarheid in de School een oefenterrein was. Hij legde uit dat de tweede lijn van werk niet beperkt was tot het alleen maar werken met en voor anderen in de School, maar dat het op de werkplek, thuis, overal moest gebeuren.

Hem werd gevraagd of dit een nieuwe definitie was van de tweede lijn van werk. Dit was zijn reactie:

Je moet uit je mollengat komen. Zie je, onze grootste ambitie is het mollengat. We zullen nooit naar de top gaan, omdat we in het gat blijven zitten! Waarschijnlijk gooien we slechts af en toe een beetje modder omhoog. Wel, we moeten ons mollengat verlaten en iets luchtigs en lichters vinden. En dus is de tweede lijn van werk het werk met en voor anderen, dat spreekt vanzelf.

Nu oefen je binnen de School en daarom luidt de definitie 'in de School' — daar is niets mis mee, dat is heel goed - maar ik heb het nu over het overdragen van de tweede lijn van werk naar waar het echt voor is. Dat is voor het Zelf in al zijn lachwekkende veelheid van vormen en overal waar je ze maar tegenkomt. (16 juli 1986)

De mensheid dienen

De beste manier om dienstbaarheid te begrijpen is om het in praktijk te brengen in de School, waar de kennis die is verwoord in de *Lezingen* steeds verfijnder is geworden door decennia van oefening. En natuurlijk voedt een dergelijke dienstbaarheid zowel degenen die dienen als degenen die gediend worden. Wie heeft niet de energie en de vreugde ervaren die opkomt wanneer het juiste woord wordt gesproken op precies het juiste moment? Of wanneer een perfect toegemeten handeling voldoet aan een perfect begrepen behoefte?

Dergelijke vermogens sluimeren in iedereen. Fysieke, onmiddellijke en praktische dienstbaarheid maakt ze wakker. Wanneer deze vermogens gewekt worden, begint de individuele mens zijn eigen aangeboren talenten te onderkennen. Uiteindelijk transformeert

dienstbaarheid het leven in een zich ontplooiende uitdrukking van de liefde, kennis en vrijheid die iedereen in zich heeft, wachtend op bevrijding.

Maar oefenen in School is nog maar het begin. Nadat we door middel van oefening over dienstbaarheid hebben geleerd, is het doel de mensheid te dienen door te voorzien in de behoeften van de wereld om ons heen. Leon MacLaren sprak vaak over deze behoeften. Hij schreef er ook over, zoals bijvoorbeeld in deze passage uit zijn vroege materiaal:

Dit werk van kennis, meditatie en dienstbaarheid is het mooiste en edelste werk dat iemand kan ondernemen. Het is de hoop van een wereld die kreunt onder de gevolgen van onwetendheid. Jezus nam het lijden van de mensheid scherp waar, en het zette Hem aan om aan Zijn discipelen een gebed mee te geven voor de mannen en vrouwen die zich zouden willen wijden aan het spirituele werk:

“Bij het zien van die menigte mensen werd Hij door medelijden bewogen, omdat ze afgetobd neerlagen als schapen zonder herder. Toen sprak Hij tot Zijn leerlingen: De oogst is wel groot, maar arbeiders zijn er te weinig. Vraagt daarom de Heer van de oogst arbeiders te sturen om te oogsten.”

(Mattheus 9:36-38)

Als we al de passages in dit boek bij elkaar nemen, vormen ze inderdaad een overvloedige oogst. Elke passage afzonderlijk is een gebed voor mannen en vrouwen die zich zouden willen wijden aan het spirituele werk.

Dit boek wordt aangeboden in de hoop dat het u zal inspireren en leiden naar de vreugde van dienstbaarheid.

School of Practical Philosophy, NSW/ACT

1 Het leven heiligen

Emotionele kracht ontwikkelt zich in dienstbaarheid

[Zuivere emotionele kracht verschijnt in zestien gedaanten.]² Als één daarvan volledig wordt aangewend, dan krijg je een Shakespeare of een Leonardo da Vinci of een Mozart. Iedereen gebruikt emotionele kracht, maar je kunt het verschil zien tussen jij en ik die een brief schrijven, en Shakespeare die een brief schrijft - en het verschil zit in de emotionele kracht. Het is het verschil tussen een kleine druppel en een krachtig stromende emotie. We gebruiken dus emoties, maar in zeer beperkte omstandigheden. Grote emoties zijn altijd glorieus, verheven; dat is hun werkelijke natuur.

Er is maar één manier waarop de emoties, die *bhāvanā*³ worden genoemd, zich ontwikkelen, en dat is door tegemoet te komen aan een behoefte van de mensheid. Ze ontwikkelen zich om te voorzien in een behoefte; vandaar de Shakespeare of de Leonardo da Vinci, zij zijn mensen die zijn ontwikkeld om in een behoefte te voorzien. En dit is hoe ze zich ontwikkelen: zij ontwikkelen in dienstbaarheid, ze zullen zich op geen enkele andere manier ontwikkelen. Ze ontwikkelen zich niet ten behoeve van de *ahankāra*, helemaal niet, ze ontwikkelen in dienstbaarheid aan de schepping, aan de mensheid, ook al is het dichtbij, aan de mensen om je heen. Zij ontwikkelen in dienstbaarheid.

De mens die één van deze emoties sterk heeft ontwikkeld, heeft een leven van volledige dienstbaarheid doorgebracht. Dat kan ten behoeve van literatuur of muziek of wetenschap of iets dergelijks zijn geweest; maar dit is wat ze hebben gedaan, en hun invloed duurt eeuwen en eeuwen lang.

Het geheim van dienstbaarheid

Het geheim van dienstbaarheid is haar volheid, haar volledigheid; er hangt een soort totaliteit omheen. Natuurlijk zie je dit heel duidelijk bij de grote mensen die hun leven wijden aan zeg maar muziek, of literatuur. De totaliteit van dienstbaarheid van een Shakespeare of van een Mozart is volledig; het is totaal, het stopt nooit. Dat wil niet zeggen dat zij geen vrije tijd

² Zie Woord Vooraf: tussen vierkante haakjes geplaatste tekst is geredigeerd ten behoeve van de leesbaarheid van de bloemlezing

³ Zie Bijlage 2 voor een overzicht van de Sanskrit woorden.

hebben, maar hoe het ook zij, het is geen kwestie van een recht, het is een kwestie van genade. Het is een volstrekt andere houding.

De beste dienstbaarheid

Als je leven bestaat uit dienstbaarheid aan het Absolute, of het Absolute nu het gekende Absolute is (wat nogal wat vergt), of de vertegenwoordiger van het Absolute zoals een Meester, een Guru, dan wel het Absolute gewoon in een ander mens, wanneer je leven bestaat uit dienstbaarheid aan het Absolute op elk niveau, aan de Waarheid zelf, dan is dat de beste dienstbaarheid. Deze factor maakt een groot verschil voor de dienstbaarheid en dat heiligt het leven en is een offer.

Dat is de allereerste betekenis van offer: heilig maken. Natuurlijk houdt het noodzakelijkerwijs steeds opnieuw in dat je je eigen verlangens, je eigen comfort, je eigen plezier opzij moet zetten, en - in bepaalde omstandigheden - zelfs pijn moet ondergaan om deze dienstbaarheid waar te maken. En dus is het ook in die zin een offer: je offert je *ahankāra*. Dit is werkelijk een zegen.

2 Het Zelf straalt in handeling, liefde en wijsheid

Gewaarzijn van het Zelf

Het gewaarzijn van het Zelf straalt in het hart en kan daar worden gevonden; het straalt in het heldere intellect en kan daar worden gevonden; het straalt als ware dienstbaarheid in handelingen en kan daar worden gevonden. Het toont zich op deze wijzen en leidt zo tot de drie Wegen: de Weg van Liefde, de Weg van Wijsheid en de Weg van Handeling. En de Weg van Handeling is dit: het is handeling uit hoofde van kennis in dienst van het Absolute.

De Weg van Handeling

De Weg van Handeling is de realisatie van dienstbaarheid en wat het betekent: het betekent gehoorzaamheid aan die Opperste Wil die door alle schepselen wordt gemanifesteerd. Er is geen vrije tijd in dienstbaarheid; dienen wanneer men er zin in heeft en niet dienen wanneer men dat niet heeft, is helemaal geen dienstbaarheid: dat is een nogal schokkend besef.

Dienstbaarheid aan het Absolute vóór ons

We zijn noodzakelijkerwijs actieve mensen - levend in de wereld moet dat zo zijn - en daarom hebben we de Weg van Handeling onder handbereik. En dat vereist het dienen van het Absolute in wie of wat er dan ook voor ons staat, en gehoorzaamheid aan dat Absolute zoals het zich voordoet: om die Waarheid te dienen, die kwaliteiten te kennen, dat wezen lief te hebben, daar gaat het om. Al het andere is dwaas.

Nu moeten we toegeven dat we van alles doen, van alles denken, en net zo vaak haten als we liefhebben, niet lang, maar zo nu en dan: je weet wel, als de moeder zo'n vijf minuten lang een hekel aan het kind heeft. Dit alles gebeurt en toch wordt het allemaal gediend door dat bewustzijn. Hoe zit dat dan met dienstbaarheid? Je mag absoluut doen wat je wilt. Ja, het brengt je de vierentwintigste whisky. Zo merkwaardig is het: het bewustzijn gedraagt zich nooit als meester, dient altijd, en toch is het soeverein.

Dat is dat Zelf en Dat zijt Gij. Het Zelf van de aarde, de zon en de maan, het Zelf van alle sterren, want zij zijn allemaal levende wezens, in feite machtige wezens; het Zelf van het universum zelf, dat is het Zelf, waarin er eenheid voor alles is, en Dat zijt Gij.

Verering is werkelijke dienstbaarheid

Verering is er in vele soorten, en wat het verering maakt, is de innerlijke intentie; het heeft te maken met de beweegreden van de handeling, niet met zijn uiterlijke vorm. Verering is erg mooi; en eenieder vereert in overeenstemming met zijn natuur. Werkelijke dienstbaarheid is verering, ware studie is verering en gaat altijd gepaard met grote lof voor de meester die wordt bestudeerd, niet voor de man zelf, maar omdat het licht van God, van de Heer, uit zijn werk straalt. En dan is er de innerlijke verering, in het hart zelf. Dan is daar de verering van God zichtbaar.

Absolute worden

Er is slechts één manier om het Absolute te kennen en dat is Absolute te worden, omdat het Absolute alleen door Zichzelf gekend wordt en niet door iets anders. Er zijn drie ontwikkelingsfasen: er is het Absolute dienen, en dat is waar wij nu staan; er is vriend zijn van het Absolute, een bijzondere vriend van God, wat hard werken is, maar zeer de moeite waard; en er is God zijn. Dat zijn de drie stadia: dienen, een vriend zijn van, en zijn.

Begin met dienstbaarheid

Of je nu de Weg van Handeling, Toewijding of Kennis bewandelt, je begint met dienstbaarheid, en dienstbaarheid hangt af van de innerlijke intentie, niet van de uiterlijke vorm. Het Absolute is niet geïnteresseerd in de vorm, maar waar Hij in geïnteresseerd is in degenen die Hem zoeken, is de innerlijke intentie. Die zal Hij aanvaarden als deze schoon en zuiver is, ongeacht de uiterlijke vorm; wat dit betreft is hij anders dan de goden, want om die te plezieren, moet je de vorm in acht nemen.

Dat is het verschil: Het Absolute is enkel en alleen geïnteresseerd in de innerlijke beweegreden, de uiterlijke vorm mag zijn hoe die is, die is niet belangrijk. En al is de uiterlijke vorm nog zo perfect, als de innerlijke intentie verkeerd is, is dat allerminst aanvaardbaar.

3 In constante dienstbaarheid is het Zelf aanwezig

Ontwakende Liefde

Naarmate de liefde voor waarheid groeit - wat liefde voor je eigen Zelf en niets anders is - krijgen de uitnemende woorden van de Heer Jezus meer betekenis: ‘Als gij Mij liefhebt, zult gij Mijn geboden onderhouden’. Dat is de test. Er is niets mooiers dan de Wil van het Absolute; en je begint de weerspiegeling van die Opperste Wijsheid te herkennen in deze zeer eenvoudige wetten zodat ze gaan stralen in de geest, en zeker in het hart.

Hierdoor ontwaakt liefde voor die Opperste Wil met zijn onpeilbare wijsheid. En zo wordt de mens door zijn overtuiging, door de rede, door het licht van kennis, en door die universele liefde voorzichtig teruggeleid naar zichzelf. Deze wetten zullen de *buddhi* verlichten, wat het hart zal zuiveren; dat is hoe het werkt.

Dienstbaarheid door de goden

De mens wordt naar zichzelf teruggeleid door geen enkele andere kracht dan de kracht van zijn eigen Zelf, die wordt weerspiegeld vanuit *buddhi*, vanuit *citta*, en vanuit *ahankāra*, de drie grote godheden die binnenin wonen.

Denk alleen maar aan de intelligentie, de creatieve kracht van de mens, de *buddhi*, die in staat is om het universum te doorgronden; aan de *citta*, datgene wat van lichaam tot lichaam zwerft zolang de wet niet is vervuld, met het vermogen om op elke indruk uit het universum te reageren en deze te omhelzen, zoals je nu kunt ervaren als je rust in het gewaarzijn van je Zelf en gewoon je aandacht voor de hele kamer open zet.

Daarmee opent het hart zich automatisch, en omarmt het allemaal - wat is er eenvoudiger? De eenvoud ervan; de schoonheid ervan. En dan is er nog je eigen Zelf, eeuwig, onveranderlijk, boven alles, aanwezig in constante dienstbaarheid, een dienstbaarheid die we misschien kunnen evenaren: alles dienend zonder voorbehoud.

Krachten van het Zelf

De krachten van het Zelf verschijnen in ons als drie grote godheden, de *citta*, de *buddhi*, en de *ahankāra*, dat in ons de vorm van *Aham* is. We willen niet door hen genegeerd worden.

Zie ze dus niet als iets anders dan ikzelf, anders werkt de wet niet. Liefde geeft kracht om de dwaasheid te boven te komen hen als iets anders te zien dan ikzelf. Als het de zuivere liefde van het Zelf zonder smet is, brengt die alles tot harmonie.

Denk dus niet dat die goden iets anders zijn dan ikzelf, want ze zijn binnen zoals ze buiten zijn, net als de samenleving binnen zoals die erbuiten is; dat is de manier waarop we ze leren kennen.

Dit alles behoort tot het spel van de schepping, het schitterende spel. Daarboven en daarbuiten is je eigen Zelf, in wiens opperste bewustzijn het allemaal gebeurt; door wiens opperste bewustzijn alles wordt ondersteund en onderhouden en gevoed; en door die opperste intelligentie, die de wijsheid zelf is, kennis zelf is, vinden we de weg terug.

4 Alles dient al het andere

Iedereen is afhankelijk van ieder ander

Zodra je de schepping binnenkomt, kom je in een gebied waarin iedereen afhankelijk is van ieder ander. Nu is dit meteen duidelijk: voor ons bestaan zijn we onmiskenbaar afhankelijk van eten en drinken en warmte en lucht en ruimte, dat spreekt voor zich. We zouden geen van deze dingen kunnen creëren. Toch zijn we ervan afhankelijk.

Evenzo ben je, om geboren te worden, afhankelijk van een moeder, van een vader; om iets te leren ben je afhankelijk van leraren; om iets te verdienen ben je afhankelijk van klanten; om met iemand te trouwen ben je afhankelijk van een lid van het andere geslacht. Ik kan zo doorgaan: we zijn afhankelijk van complete industrieën voor de kleding die we dragen, het voedsel dat we eten, de huizen waarin we wonen, om nog maar te zwijgen over de auto's waarin we rondrijden, en zo meer.

De Schepping is gebaseerd op het eenvoudige beginsel van dienstbaarheid

De schepping is zodanig ingericht dat alles afhankelijk is van al het andere, alles dient al het andere, zo zit het in elkaar. Nu is deze lichamelijke afhankelijkheid van allerlei andere lichamen een gegeven van de schepping, het is hoe het is georganiseerd; het is nuttig hiervan op de hoogte te zijn.

Het is heel nuttig bewust te worden van het feit dat de hele schepping gegrondvest is op het eenvoudige beginsel van dienstbaarheid - alles dient al het andere. Merk op hoe dit verschilt van de zienswijze die maar al te vaak voorkomt, dat ik een soort Absolute ben en de hele wereld mij een bestaan verschuldigd is; in laatste instantie is de overheid mij een bestaan verschuldigd. Het is een absurd idee, maar het is allerm minst ongewoon en komt in feite heel vaak voor.

Iedereen geniet ervan anderen te dienen

De waarheid in dezen is dat iedereen echt geniet van het dienen van anderen als ze het zichzelf gewoon laten doen. Weet je, zelfs als je een kat hebt moet je er voor zorgen, of een hond, of enig ander huisdier; feitelijk moet je zorgen voor al wat je hebt.

Het is een interessant gegeven dat mensen ervan houden dingen te verwerven; ze willen graag een huis hebben en een echtgenoot of echtgenote, en kinderen en dieren en wat al niet meer. Mensen zijn zo om de een of andere reden, maar natuurlijk, hoe meer ze bezitten, hoe meer ze moeten dienen; zo werkt het nu eenmaal. Hoe groter het huis, hoe meer huishoudelijk werk er is, en hoe duurder het onderhoud; zo ook, hoe meer we bezitten hoe meer er is om te dienen.

Dienstbaarheid is geen onderworpenheid

[Mensen willen in toenemende mate] zichzelf niet met verplichtingen en taken belasten, zoals ze zich inbeelden, om zichzelf vrijheid te geven. Daarom doen ze het, hoewel ze het enigszins bij het verkeerde eind hebben: al wat ze doen is allerlei problemen opeenstapelen die ze zullen moeten aanpakken. Het is zo eenvoudig om te beseffen dat alles in het universum noodzakelijkerwijs dienstbaar is aan al het andere - er is geen ontkomen aan, en het is in deze dienstbaarheid dat mensen groeien.

Dit is een prachtig principe, maar om de een of andere reden zijn we een periode van de geschiedenis ingegaan waarin mensen denken dat er iets mis is met dienstbaarheid - ze beschouwen het als minderwaardig. Het is in hun geest verward geraakt met onderworpenheid, en in elk geval betekent het werk, wat doorgaans een verwerpelijk iets is. Er is nog een kleine misvatting - zie je hoe de dingen worden omgedraaid? Ze beseffen niet dat het universum door dienstbaarheid functioneert, dat een mens door dienstbaarheid groeit, dat zijn wereld door dienstbaarheid groter wordt, maar ze zijn door een verkeerde opvatting omgekeerd van mening dat dienstbaarheid iets minderwaardigs is, een onderworpenheid, een slavernij. Zij plukken er dan de vruchten niet van - het is alleen het denkbeeld dat op zijn kop staat, dat is alles.

5 Liefde is vol van dienstbaarheid

Wat liefde doet

Universele liefde heeft bepaalde kenmerken. Het allereerste is: het verenigt. Waar liefde is, zijn er nooit twee, slechts één. Men ervaart dit bijvoorbeeld, wanneer men de eenheid in een gezin opmerkt; het is één gezin, het is niet twee of meer, en soms ervaart men deze eenheid als iets ruimers dan de individuen die lid van het gezin zijn. Dit is niet erg gewoon vandaag de dag, maar het is zo en het kan worden ervaren. Het gezin is altijd één, is altijd groter, en omvat alle leden; dit geldt op gelijke wijze voor de filosofiegroep en evenzo voor de School - daar is deze eenheid; dit is altijd het eerste teken van de aanwezigheid van universele liefde.

Wanneer iemand dit sterker ervaart, dan is er, hoewel er twee of meer lichamen kunnen zijn, slechts één Zelf; er is er maar één, meer zijn er niet. Waar er twee zijn, kan het geen liefde zijn. Dit is het allereerste kenmerk ervan, en dit is hoe het gehele universum onderling verbonden is; en als deze eenheid er is, kan er geen onenigheid of meningsverschil zijn, de eenheid staat het niet toe.

Hoe liefde zich uit

Universele liefde is vol dienstbaarheid; zij is volledig dienstbaar en zonder enige beperking, er is geen terughoudendheid, geen voorbehoud; zij uit zichzelf altijd in deze volheid van dienstbaarheid. De reden hiervoor is eenvoudig. Deze liefde, deze universele liefde, is in feite de manifestatie van je eigen Zelf. Zij is subtiel zichtbaar, maar zij is zichtbaar. En het Zelf dient iedereen van binnenuit. Dat is namelijk zijn ware aard; en dus uit deze liefde zich in deze grootse dienstbaarheid en zorg. Je merkt dit altijd bij mensen die onder haar invloed staan: zij houden geen rekening met hun persoonlijk plezier of ongenoegen, hun verlangen of afkeer; zij dienen alleen maar.

Het eerste kenmerk van universele liefde is dat zij verenigt en het tweede kenmerk is dat zij altijd geeft en nooit neemt; het is werkelijk het beginsel van de gehele schepping.

Wanneer iemand dienstbaar is, wat gebeurt er dan?

Universele liefde verbindt, zij verenigt, zij leidt naar harmonie, geluk, en naar de werkelijke volheid van dienstbaarheid, en het is de dienstbaarheid die het werk doet. Wat gebeurt er per slot van rekening wanneer men dienstbaar is? Het is interessant om hier even bij stil te staan.

Bijvoorbeeld, ik spreek hier tot u; dat is een soort dienstbaarheid, en u luistert en dat is een dienstbaarheid; beide zijn nodig. Als ik spreek en u luistert niet, zijn mijn woorden tevergeefs; als u luistert en ik zeg niets, is uw luisteren leeg. En we beginnen te zien dat dit is hoe het zit, dat het de een is die de ander dient, en aangezien dit hier ook een soort dienstbaarheid is, zullen we het wat nader bekijken.

Uw luisteren, waarvoor u dankbaar mag zijn, gaat vanzelf; het is een handeling van bewustzijn; u hoeft alleen maar te luisteren. Het is een prettig passieve toestand, en hoe passiever het wordt en hoe minder lawaai er is, hoe beter u zult horen, dat weet iedereen! En toch is het een dienstbaarheid; welnu, wie dient er?

Nou, het is precies hetzelfde wanneer er in plaats van het luisteren in een passieve rol aan die kant, aan deze kant gesproken wordt, een actieve rol dus. Maar waar komt die spraak vandaan? Waar komt de informatie vandaan? Hoe wordt deze overgebracht? En je merkt dat het erom gaat het gewoon te laten gebeuren, niet tussenbeide te komen, aanwezig en gehoorzaam te zijn; waar het vandaan komt, wie zal het zeggen?

Wanneer je er op deze manier naar kijkt, is er niet veel verschil tussen luisteren en spreken. Soms luister je, soms spreek je. De kwaliteit van spraak en de kwaliteit van luisteren maakt natuurlijk verschil, en ze helpen elkaar enorm.

Maar men begint in te zien dat dit het spel van de schepping is, het is de schepping zelf, het is het Zelf dat dienstbaar is aan het Zelf, dat is precies wat het is. Zodra men dit gaat beseffen en het begint te zien, is dit welbeschouwd de eenvoudige waarheid.

Dienstbaarheid is altijd van het Zelf aan het Zelf, dat is wat het werkelijk is; wij denken misschien op een kleinere schaal dan dat, en menen dat dit lichaam dienstbaar is aan dat lichaam, deze geest dienstbaar is aan die geest. Alles goed en wel, daar zit iets in, maar wanneer je iets verder (terug)kijkt, dan is dat helemaal niet wat er gebeurt. En het maakt niet uit wat de dienstbaarheid is - hetzelfde geldt.

Hoe groter je dienstbaarheid, hoe meer vrienden je hebt

Wanneer het in de mode is om dienstbaarheid niet toe te laten, dan zal het aantal mensen dat niet dienstbaar is vanzelfsprekend toenemen. Maar dat is een zeer oncomfortabel leven: je eindigt desolaat en zonder vrienden - zo loopt het af en je voelt dat het je bekruipt.

Dienstbaarheid ruimt dat uit de weg. Hoe groter je dienstbaarheid, hoe meer vrienden je hebt - het is zó eenvoudig. Mensen vinden de persoon die goed voor hen zorgt aardig, natuurlijk doen ze dat, en hoe beter de zorg, hoe beter het ze bevalt.

De man die goed en grondig dienstbaar is, is omgeven door vrienden, uiteraard - zo werkt het. Zo is het ook met de vrouw, precies zo; vandaag de dag hebben we de neiging onze dienstbaarheid te beperken, we stellen limieten. We denken: 'Ik zal A, B, C, D dienen, maar niet de rest van het alfabet, ze hebben niets met mij te maken, ze kunnen allemaal doodvallen'. Wel, dat is jammer; het beperkt alleen het aantal vrienden. Je hoeft geen limieten te stellen. Tijd en energie stellen van nature een limiet; maar stel geen andere, dat is zo absurd

Laat elke handeling een dienst zijn

We zijn noodzakelijkerwijs actieve mensen, als huishouders kunnen we daar niets aan doen - dat moet zo zijn. Nu is er een eenvoudige regel voor activiteit: elke handeling moet worden uitgevoerd als een dienst, elke handeling. Ontdek wat het doet, hoe eenvoudig het is. Wat de handeling ook is, laat deze een dienst zijn - zo'n eenvoudige regel waarvan we allemaal zouden genieten. Dat doet wonderen.

Er is dus een eenvoudige regel van handeling - en of we het nu leuk vinden of niet, handelen moeten we - waarom dus niet gewoon deze buitengewoon eenvoudige regel gevolgd: laat elke handeling een dienst zijn. Dan is het leven de moeite waard; bij iedere stap wordt iets bereikt en wel zonder enige zorg om resultaat – dien gewoon.

6 Dienstbaarheid als offer ⁴

Zuiver bewustzijn

In al dit werk waarin een mens tot zijn of haar volle statuur kan groeien en ontwikkelen, is het kernelement het zuivere bewustzijn dat je eigen Zelf is. Daar komt je hele wezen vandaan; daar hangt het van af en daar is het in vervat; dit bewustzijn doet het oog glanzen, verheldert de stem en de geest, en is het licht in iedereen.

Het spel van geven en ontvangen

Terwijl ik nu tot u spreek, worden de woorden in bewustzijn gevormd en ze worden in bewustzijn gehoord; ze kunnen nergens anders worden gevormd of nergens anders worden gehoord; dus bewustzijn is tegelijkertijd dat wat de spraak vormt en dat wat luistert. Dus is het niet nodig je met de spreker of met de luisteraar te identificeren, aangezien hetzelfde bewustzijn beide doet.

Dit hele simpele feit betekent dat al het geven en ontvangen plaatsvindt in hetzelfde bewustzijn - het is een kernelement. En de vergissing is om de een te beschouwen als de gever en de ander als de ontvanger, dat is alleen maar het spel van de schepping; maar feitelijk vinden al het geven en het ontvangen plaats in datzelfde bewustzijn, in hetzelfde Zelf. Het is niet zo moeilijk te beseffen dat onze lichamen en zintuigen en geest en hart en eigen bestaan aan ons zijn gegeven; zij worden gegeven en zij worden ontvangen, en ze worden in hetzelfde bewustzijn gegeven en ontvangen. Het hele spel van de schepping vindt plaats in dit geven en ontvangen, dat is precies wat het is. Dit is erg eenvoudig en het is ook heel duidelijk, maar het wordt meestal vergeten, zoals zo veel dingen die voor de hand liggen.

De kennis die begrip geeft

De vraag rijst hoe je te herinneren dat er één bewustzijn is dat alles geeft en alles ontvangt, zodat we geen verkeerd beeld krijgen van wat er gebeurt? Men ziet het spel - de beweging van iets van de ene vorm naar de andere - voor waar aan, terwijl in werkelijkheid het geven

⁴ Deze lezing werd uitgesproken in april 1980. Een tweede lezing over het onderwerp offer werd later dat jaar voor een ander publiek gehouden (zie 'Drie aspecten van offer'). Hoewel het onderwerp identiek is, worden de ideeën anders gepresenteerd, dus zijn beide opgenomen in deze bloemlezing.

en ontvangen beide plaats vinden in hetzelfde bewustzijn, en niet ergens anders. Maar net zoals het duidelijk is dat onze eigen lichamen, zintuigen, geest en de rest, gekregen zijn van dat wat geeft, zo geldt dat ook voor al het andere geven en ontvangen.

Dus hoe verhelpen we dit merkwaardige vergeten? Wanneer identificatie optreedt, ofwel bij de gever of bij de ontvanger, en de Waarheid in dezen wordt vergeten, is de belemmering enkel de onwetendheid die op de een of andere manier lang geleden het systeem is binnengekomen, en - net als een wolk - de zon verduistert. De zon van kennis, de kennis die begrip geeft.

De genezing van onwetendheid

Onwetendheid komt al heel lang in de praktijk voor, komt dus in de natuur terecht en dient daaruit te worden opgeruimd. Onwetendheid wordt van lichaam naar lichaam overgedragen totdat reiniging plaats vindt, en de allereerste stap in dit werk is die duisternis die de natuur is binnengekomen en die tot dwaze vergissingen leidt, op te ruimen. En de vraag rijst: als dat zo is, hoe wordt dat dan aangepakt?

Nu bestaan er drie aspecten van deze remedie. De remedie is in zekere zin interessant, maar houdt niet in dat je er op vooruit gaat, want dat is in feite onmogelijk. De remedie bestaat uit het verwijderen van de onwetendheid, die er de oorzaak van is dat mensen niet weten wat zij zijn en zich gedragen alsof ze iets heel anders zijn. De remedie is dus het genezen van de onwetendheid. Kennis of Waarheid hoeft je nooit te genezen, zij hebben geen genezing nodig; het is de onwetendheid die moet worden genezen. En de aanpak hiervan kent vrij duidelijke stadia die verband houden met het spirituele deel van de mens; de eerste stap is de natuur te zuiveren van die opeengestapelde vergissing die *samskāra* wordt genoemd.

De spirituele wereld binnengaan

Wanneer *samskāra* wordt gezuiverd dan wordt de schaduw opgetrokken, dan wordt de mens gezuiverd in heel zijn wezen, en gaat hij een andere wereld binnen, de spirituele wereld die er altijd is geweest en die vol gelukzaligheid is. Daar wordt alles gekend als het Absolute, en niets anders; alles is vol van het licht van het Absolute en gelukzalig.

Maar hoewel dit is hoe de wereld wordt gezien, en de schaduwen van onwetendheid louter als de schaduwen die ze zijn worden gezien - ook al is dit zo - en hoewel het wezen (op)geladen is met de liefde van het Absolute dat nu Zijn licht toont omdat het niet langer

verborgen is, en hoewel die volheid van liefde die het Absolute overal herkent, zich uitbreidt tot alle wezens en schepselen, toch resteert de overtuiging van de minnaar en de geliefde - dat wat het Absolute liefheeft en het Absolute Zelf. En die dualiteit is nog steeds de schaduw van onwetendheid en deze dient te worden geheeld.

Het doel van activiteit

Er zijn drie stadia om de dualiteit tussen de minnaar van het Absolute en het Absolute Zelf te helen: de natuur van *samskāra* genezen, vervolgens de geest centreren in de Waarheid, en tenslotte de Waarheid kennen, wat zichzelf kennen, zichzelf zijn betekent, en niet langer afgescheiden zijn; en zo zijn de drie stadia.

Tijdens je gang in School worden ze aan je voorgelegd, want zij werken samen. Wat zijn nu deze drie stadia? Het eerste stadium wordt via handeling gedaan. We zijn noodzakelijkerwijs actieve mensen – levend in de wereld moet dat zo zijn - en alles heeft een doel, wat niet vaak als zodanig wordt herkend; en het doel van de activiteit is eigenlijk het wezen van *samskāra* te zuiveren; dat is de eerste stap. Buitengewoon eenvoudig eigenlijk, omdat men de hele tijd de kans krijgt - het is slechts een kwestie van weten wat te doen en het, vanzelfsprekend, te doen.

Activiteit als *yajna*

Activiteit op zich geneest het wezen natuurlijk niet, anders zouden we nu allemaal gezegende engelen zijn, want voldoende actief zijn we zeker - het moet meer zijn dan alleen een activiteit. Het sleutelwoord hiervoor is *Yajña*, wat gewoonlijk wordt vertaald als offer; maar dit woord heeft zulke buitengewone associaties in de Engelse taal dat het een lastig te gebruiken woord is; begrip van wat het werkelijk betekent is nodig.

Elke handeling die onderhoudt, voedt en versterkt, kan een offer zijn in de ware zin van het woord - *Yajña*, om het juiste woord te gebruiken. Natuurlijk, je kunt Waarheid geen eerbetoon brengen met slechte of kwaadaardige daden, niemand probeert God te vereren met slechte of kwaadaardige daden; de daden moeten natuurlijk goed zijn, en niet kwaadaardig of slecht; met dit voorbehoud is elke handeling die onderhoudt en voedt een offer, is *Yajña*; dit is de kwaliteit van dienstbaarheid, het staat tegenover hebzucht - het is precies het tegenovergestelde.

Dus, als iemand heel hard werkt en goederen of diensten produceert voor gebruik in de gemeenschap en erg rijk wordt, is dat geen hebzucht; maar iemand die de arbeid van anderen uitbuit voor zijn of haar eigen genoegen of voordeel, dat is hebzucht, het is een erg eenvoudig onderscheid.

Vormen van offer

Er bestaan vele vormen van offer: materieel, mentaal, spiritueel. Bijvoorbeeld, als een mens op een eerlijke manier rijkdom vergaart en die dan weggeeft voor de voeding en voorspoed van de gemeenschap, de natie, of van individuen in dat land, is dat een offer, omdat hij, wanneer hij het weggeeft, afstand doet van alle aanspraak erop en deze overdraagt aan de ontvanger. Het is een van die handelingen van geven en ontvangen, waar de gever en de ontvanger eigenlijk één en dezelfde zijn.

Als een mens heel hard studeert en een passende training ondergaat om nuttig te zijn voor zijn land is dat een offer; als een mens spirituele kennis nastreeft en discipline ondergaat en die kennis doorgeeft aan iedereen die het wil ontvangen, is dat een offer; er zijn inderdaad vele vormen van offer. Het is een heel groot woord, maar de essentie ervan is dat het voedt en versterkt, en dienstbaarheid is.

Actie als verdrijving van kwaad

Offer heeft drie aspecten: *Yajña*, *Bali* en *Tyāga*. *Yajña* is zuivere dienstbaarheid, de handeling die onderhoudt, voedt en versterkt. *Bali*, het tweede aspect, is de vernietiging van het kwaad.

Wanneer mannen en vrouwen door een krachtig besluit slechte gewoonten en slechte handelingen verdrijven, is dat een onderdeel van offeren, het is er het tweede aspect van, want er zijn er drie. Je kunt misschien niet al het kwaad vernietigen, maar belangrijk is wel dat het onder controle is; het is niet de baas. De mens is meester over het kwaad, en het kwaad geen meester over de mens; individueel en in de samenleving.

Deze vernietiging van kwaad is het tweede aspect van offer, en het derde is dit: hoe iemand zijn leven doorbrengt. Alle dingen waarvan we genieten, de kennis die we hebben, de kracht die we hebben, de vaardigheid die we hebben, komen feitelijk van het universum. Ze verschijnen op vele manieren, maar dat is waar ze vandaan komen. Het derde aspect van offer is de bewustwording van dit feit.

Waarom ben ik hier?

Er is een hele goede vraag die we, daar ben ik zeker van, onszelf op verschillende momenten hebben gesteld – misschien dat sommigen van jullie het je nu juist afvragen – en die vraag is: ‘Waarom ben ik hier?’ Maar die vraag: ‘Waarom ben ik hier?’ is een krachtige vraag; het antwoord is heel mooi: Ik ben hier voor het gezin, voor de natie, voor de hele wereld.

Eenvoudig toch? En waar: je hoeft het alleen maar te horen om het te herkennen. Zie hoe dat onwetendheid ondergraaft, die denkt dat ik hier ben voor mijn eigen gewin. Je bent hier zonder meer voor enig nut, net zoals elk ander schepsel in de schepping. En als we eenmaal begrijpen dat alle krachten die we bezitten - fysiek of mentaal of spiritueel - aan ons geschonken zijn, behoren tot het universum waar ze vandaan kwamen, en ongeschonden, volledig zullen moeten worden teruggegeven, dan begrijpen we waarom we hier zijn.

Dit zijn de drie aspecten van offer: offeren is een soort activiteit - het kan natuurlijk niet slecht of kwaadaardig zijn maar afgezien daarvan, is het dat wat voedt, is het dat wat kwaad vernietigt en dat wat de mens er de meester van maakt; en het is dat, wat hetgeen ontvangen is, teruggeeft aan waar het vandaan kwam, dat is wat het is.

Zou je God met deze handeling vereren?

We hoorden over *samṣkāra*, en hoe het uit twee soorten bestaat: het goddelijke en het demonische. Het goddelijke is opgebouwd uit handelingen om een voordeel voor iemand anders dan zichzelf te bemachtigen, en zonder de wens er zelf ook maar iets bij te winnen. Het demonische *samṣkāra* is het gevolg van handelingen voor eigen voordeel, of het voordeel van het gezin, of iets waarmee men zich heeft geïdentificeerd.

Die slechte handelingen zijn uiteraard nutteloos, en het zal nooit in je hoofd opkomen om God ermee te vereren. Het is altijd een goede test: zou je God met deze handeling vereren? Zo niet, laat het dan maar liever rusten. Het lijkt een redelijke test, nietwaar? Het mooie hiervan is dat het zo eenvoudig is. En dit alles is slechts de eerste fase van het compleet verwijderen van *samṣkāra* uit het systeem, wat de hele dag kan worden gedaan, waar dan ook, in iedere situatie, tijdens elke activiteit. Dit is de eerste stap, de eerste grote stap in de terugkeer naar het Absolute.

Toewijding aan iets groots

Dienstbaarheid verwijdert *saṃskāra* compleet uit het systeem. Dit is de eerste grote stap in de terugkeer naar het Absolute. Wat dienstbaarheid doet, is het verwijderen van de demonische *tamas* die *saṃskāra* vasthoudt. Wat dienstbaarheid niet zal doen, is het genezen van *vikṣepa* - activiteit ter wille van activiteit - omdat het zo actief is; dat blijft onaangeroerd.

In de volgende fase komt het genezen van *vikṣepa*, activiteit ter wille van activiteit, aan bod. Dit rijst heel natuurlijk op uit de eerste fase; het is niet moeilijk. Het is toewijding, iets van het hart. De uitwerking van toewijding aan iets groots is dat de geest en de aandacht zich focussen en tot stilte komen, tenminste wanneer iemand in verbinding staat met dat wat groots is; dat wat groots is zaaiend. Dit focussen van de aandacht, dit centreren van de geest, is het werk van toewijding, van liefde. Wanneer een mens werkelijk iets liefheeft, zul je zien dat zijn aandacht zich centreert, dan zul je hem zien werken met volledig stille aandacht, nergens door afgeleid.

Dit geneest *vikṣepa*. De mens moet werken voor iets dat groter is dan hijzelf denkt te zijn, voor iets goeds en nobels. En je zult zien dat wanneer een man of een vrouw iets dergelijks doet, je deze stille, gecentreerde aandacht ziet zolang de activiteit duurt. Dit is een heel natuurlijke ontwikkeling vanuit offerend handelen.

Alleen de waarheid doet ertoe

Wanneer de geest tenslotte gecentreerd is op de Waarheid Zelf, dat het Zelf is van alles en iedereen, dan is, waar men ook is, wat men ook doet, de geest op de Waarheid in de situatie gericht, dan is dat waarop deze gefocust is; en de geest kan zich op deze manier overal, altijd, in elke bezigheid, in activiteit of in rust, focussen; dit heeft een prachtige centerende kracht.

Wanneer men zich gaat realiseren dat alleen de Waarheid er toe doet, en al het andere bedrieglijk en lastig is, dan centreert de geest zich en deze centreert zich op de Ātman zelf; altijd, in alle omstandigheden; de mentale blik is gericht op de Waarheid en niet op iets anders - er altijd naar op zoek, eraan toegewijd, er altijd dienstbaar aan, de Waarheid voedend overal waar deze gekend wordt, dat is toewijding. Dit kan het leven natuurlijk in goede banen leiden.

Het is heel eenvoudig, heel krachtig, en dit centreren van de aandacht verwijdert de *vikṣepa*; maar terwijl het gebeurt en de geest zich centreert, wordt de liefde voor dat wat gecentreerd

is heel groot, waardoor een stabiliteit en zekerheid aan het leven wordt gegeven waarin alle zelfzuchtigheid volledig verdwijnt; dit is een heel natuurlijke ontwikkeling.

Wijsheid opent alle deuren, geneest alle kwalen

De eerste twee grote stappen in de terugkeer naar het Absolute zijn de zuivering van *samskāra*, niet handelen voor eigen voordeel, en het ontwaken van toewijding aan de Waarheid. Dan is de weg vrij voor het laatste van de drie stadia, voor wijsheid zelf, die alle deuren opent, alle kwalen geneest en de mens tot eenheid brengt.

Dit is nu de derde en laatste fase; hiervoor is enige studie noodzakelijk, maar dat is natuurlijk heerlijk. Hiervoor is discipline noodzakelijk; hiervoor is toewijding noodzakelijk, en zo werken de drie stadia samen. De offerende handeling, het toegewijde hart met de gecentreerde geest als zijn kind, en dan is daar de intrede van wijsheid die kennis van het Zelf zelf is dat alle dingen verlicht en de mens tot volle realisatie brengt.

Zo zijn de drie fasen van dit werk: de fase die handeling wordt genoemd, de fase die toewijding wordt genoemd en de fase die wijsheid wordt genoemd; alle drie zijn nodig. Sommige mensen zullen zich liever toeleggen op het ene dan op het andere, maar dat wil niet zeggen dat ze de andere veronachtzamen en er buiten laten. Sommigen hebben van nature een voorkeur voor het actieve offerende leven, anderen prefereren het toegewijde vererende leven, en weer anderen hebben een voorkeur voor de diepte van wijsheid, maar alle drie zijn noodzakelijk; tenzij je de een of de ander verkiest – daar gaan we gemakkelijk aan voorbij en dat speelt natuurlijk een belangrijke rol in het geheel - maar dat wil niet zeggen dat je andere taken zult veronachtzamen. Dus, dit is in grote lijnen hoe het werkt; de details leer je al doende.

De rol van meditatie

In ieder van de drie fasen in de terugkeer naar het Absolute – de zuivering van *samskāra*, het ontwaken van toewijding aan de Waarheid en wijsheid zelf - in ieder van deze speelt meditatie een belangrijke rol. Meditatie brengt het voor ons beschikbare bewustzijn naar dát zuivere bewustzijn dat je eigen Zelf is, en brengt het met oefening steeds dichterbij. Dat geeft diepte aan iemands wezen, kracht aan iemands activiteiten, gezag aan iemands handelen - heel natuurlijk, bijna zonder te worden opgemerkt.

En zo worden deze drie fasen van begin tot eind ondersteund door meditatie - dit is de manier om vooruit te komen. Het is allemaal gecentreerd, allemaal, in de eenheid van het Zelf; dat is waar het vandaan komt, dat is waar het heen zal gaan; dat is het begin en het einde, maar onderweg komt het ten goede aan het hele universum, aan de gehele mensheid, en aan de gehele samenleving.

Het ligt allemaal niet vast, dat kan ook niet en uiteindelijk wordt het lachwekkend duidelijk dat al het geven en ontvangen plaats vindt in hetzelfde Zelf, en degenen die weigeren te geven, zijn inderdaad dwaas. Het is een vreemd verschijnsel dat mensen zo dom kunnen zijn om, wanneer hun eigen familieleden of hun naaste buren gebrek hebben, zij liever onnodig hamsteren, dan geven van wat ze bezitten; offeren is precies het tegenovergestelde.

Lichtvoetig, het hart helder en de geest stabiel

De drie fasen in de terugkeer naar het Absolute, de zuivering van *saṃskāra*, het ontwaken van toewijding aan de Waarheid; en wijsheid zelf – alle drie lopen in elkaar over. Het allereerste stadium, dat van handeling, staat op elk moment van iedere dag direct ter beschikking van iedereen - er is echt geen excuus om er geen gebruik van te maken.

En dit heeft de eenvoudige functie *saṃskāra* te reinigen. Wat een zegen zou dat zijn: de last van eeuwen afgeworpen; lichtvoetig, met een helder hart en een stabiele geest, gereed om de rest van de reis in gelukzaligheid af te leggen, blijmoedig te doen wat nodig is.

Dus dat is wat ik u moest vertellen. Het komt vanuit wijsheid en het brengt wijsheid voort, want vanaf het begin zijn alle drie aspecten aan het werk!

7. Ware kennis en oprechte inspanning

Liefde voor waarheid

Er zijn drie geweldige stadia in dit werk die overeenkomen met de drie delen van de mens: het fysieke en het subtiele en het spirituele. Wanneer de subtiele aspecten van de mens werkelijk ontwaken, dan zie je de emotie die in dat gebied de sterkste kracht is. Daar voorbij ligt natuurlijk de spirituele wereld.

Het is deze emotionele kracht die ons überhaupt naar School brengt en ons daar houdt; het is in feite de liefde voor Waarheid. Het is beide. Het is de roep van Waarheid, de liefde voor Waarheid, die ons niet alleen maar brengt, maar ook voor ons zorgt. En dus zijn er deze drie geweldige stadia die overeenkomen met de fysieke, subtiele en spirituele aspecten van de mens, alle door de mens zelf tot een eenheid gebracht die de Waarheid is. Waarheid alleen verenigt, net zoals onwetendheid altijd verdeelt, afzondert en onenigheid veroorzaakt.

Het gloren van universele liefde

De verenigende kracht is in feite Waarheid, het is niet iets anders; Waarheid en ware kennis en oprechte inspanning, daar gaat het om. Er zijn drie aspecten: het fysieke aspect; het subtiele aspect dat de *citta*, de *ahankāra*, de *buddhi*, de *manas* omvat; en het spirituele aspect. En overeenkomend hiermee zijn er drie inspanningen: de eerste is dienstbaarheid, *yajña* genoemd, vaak vertaald als offer; het betekent dienstbaarheid, volledige dienstbaarheid zonder terughoudendheid, en dat is de eerste fase; maar eenmaal begonnen gaat deze de hele weg, en dan is de ultieme dienstbaarheid of offer het offer van wijsheid zelf.

Dit is wat we eerst moeten leren - hoe te dienen, niets in ruil te verlangen, maar dankbaar te zijn voor wat we ontvangen. De volgende geweldige stap de subtiele wereld in is liefde, de universele liefde; zij is daar, moet aan het licht worden gebracht en wordt *prema* genoemd.

Zodra deze liefde gloort, heeft dat twee gevolgen: de man of vrouw groeit in statuur, wordt genereus en ruimhartig, alles omvattend en niemand uitsluitend. Het andere gevolg is dat door de kracht van deze liefde de geest gefocust wordt, opmerkelijk gefocust, gefocust op de Waarheid Zelf; dus waar men ook is en wat men ook doet, de geest is daar gecentreerd.

Deze twee, de groei in statuur en de focus, laten wijsheid binnenkomen en dat is de spirituele wereld; en wijsheid leidt de man naar volmaaktheid, leidt de vrouw naar volmaaktheid.

8 Drie aspecten van offeren⁵

Vooruitgang begint met dienstbaarheid

Yajña is een dienstbaarheid die voedt; *Yajña* kan het individuele zelf voeden, de familie, de gemeenschap of het land, maar is een dienst die voedt, dat is de ware essentie ervan. Maar het is niet wat veelal voor dienstbaarheid doorgaat; in deze dienstbaarheid zit iets van een geschenk, het is iets wat gegeven wordt: de vorm is dienstbaarheid, en met een geschenk doe je afstand van alle aanspraak op dat wat je geeft - dat is de essentie van een geschenk.

Als je een claim legt op het geschenk is het geen geschenk. En zo heeft dienstbaarheid het karakter van een geschenk en is er zelfs geen claim om vriendelijk behandeld te worden door degene die het geschenk ontvangt; het is zonder enige aanspraak geschonken en de dienstbaarheid is volledig en zonder terughoudendheid en zonder voorbehoud - het is een geschenk in alle opzichten.

De dienstbaarheid is gericht op de Ātman, op Waarheid Zelf - dat is haar richting - en wordt tot bestaan geroepen door een behoefte: men ziet de behoefte en dan is de natuurlijke reactie dienstbaarheid - wat de behoefte ook mag zijn - en is er een geschenk zonder enige verplichting dat de vorm van een dienst aanneemt. Het is een dienst aan de Ātman, aan Waarheid Zelf, in elke vorm, een dienst die in beweging wordt gezet als een natuurlijke reactie op een waargenomen behoefte. Die behoefte moet uiteraard worden gezien, anders zal er geen enkele reactie komen.

Wat opvalt is dit: de wereld is zo boordevol behoeften en er is zo weinig respons, dat de enig mogelijke conclusie is dat niemand de behoeften kan zien, maar dat als je ze wel ziet, je een reactie niet kunt vermijden, die komt vanzelf. Ik hoef nauwelijks te zeggen dat als een leven op deze manier wordt geleid, er veranderingen plaats vinden.

⁵ Deze lezing werd gehouden in september 1980. Een andere lezing over offeren werd eerder dat jaar (zie 'Dienstbaarheid als een offer') gehouden voor een ander publiek. Hoewel het onderwerp identiek is, worden de ideeën anders gepresenteerd, daarom zijn beide opgenomen in de bloemlezing.

Dienstbaarheid als *Bali*

[Het eerste aspect van dienstbaarheid is *Yajña*.] Het tweede is *Bali*. In de oude rituele offers werd *Bali* gesymboliseerd door het doden van het beest. Wat het werkelijk is, is dit: het is het ontwortelen van overal aanwezige onvolkomenheden. Onvolkomenheden zijn overal aanwezig omdat ze in *samskāra* huizen, ofwel in het individu of de gemeenschap of de natie; het tweede aspect van dienstbaarheid is dus het ontwortelen van de overal aanwezige onvolkomenheden. Niemand kan dienen door het doen van een slechte daad, dat is onmogelijk, en dus moeten de overal aanwezige onvolkomenheden worden ontworteld.

Dit gebeurt heel natuurlijk in vrij kleine dienstbaarheden; we ontdekken dat gewoontebewegingen in het subtiele domein tussenbeide komen, we zien dat ze niet deugen en je hebt de gelegenheid ze te ontwortelen; dienstbaarheid laat je dit zien, brengt het in feite naar boven; je ziet het en dus kan het worden aangepakt.

Dienstbaarheid als *Tyāga*

Het derde aspect van dienstbaarheid is *tyāga*. Het woord *tyāga* wordt normaal gesproken vertaald als ‘afstand doen’, maar nogmaals, het is wel zo goed om te weten wat het betekent. Deze een-op-een-woordvertalingen zijn zeer onbevredigend. Het probleem met Samskr̥ta is, dat een lang betoog nodig is om de betekenis van een enkel woord te omschrijven. Heb je het woord eenmaal begrepen, dan heb je het betoog niet meer nodig, wat een heleboel adem bespaart en tijd en het zitten op ongemakkelijke stoelen!

Tyāga heeft een grondbeginsel waarop het beweegt; dat grondbeginsel is - en dat is fundamenteel voor dienstbaarheid - dat wij allemaal en ieder van ons de Ātman zijn, en dat alles wat we hebben ontvangen in de vorm van lichaam, zintuigen, *manas*, *buddhi*, *ahaṅkāra*, *citta*, ja, alles wat we hebben ontvangen inclusief opvoeding en scholing, allemaal afkomstig is van *samaṣṭi*, van het universum, alles. Omdat het van *samaṣṭi* afkomstig is, behoort het toe aan *samaṣṭi*, en het is er om te worden teruggegeven, allemaal - teruggegeven in dienstbaarheid. De moeilijkheden ontstaan wanneer mensen het voor zichzelf houden.

Dus dit is het grondbeginsel van *Tyāga*: alles wat in dit leven aan ons is toegevoegd, behoort toe aan het universum, is van het universum afkomstig en dient te worden teruggegeven. Net als de belasting en inkomsten van de overheid niet voor de overheid, maar voor het hele land zijn, en elke cent ervan besteed dient te worden aan de natie, moet op precies dezelfde manier

alles maar dan ook alles wat we uit handen van het universum hebben ontvangen worden terugbetaald, voor de volle 100%, en zo is het; voor alles wat we ontvangen zijn we dankbaar.

Voorzienigheid van het Absolute

Alles wat we uit handen van het universum hebben ontvangen, moet worden terugbetaald, voor de volle 100%. Voor alles wat we ontvangen zijn we dankbaar. Dit gezichtspunt verschilt nogal van de impuls om te zorgen voor onszelf.

Deze impuls om te zorgen voor onszelf is verraderlijk; de Voorzienigheid is het Absolute, het Absolute zorgt voor alles. Nou, als je ervoor kiest om voor jezelf te zorgen, laat het Absolute dat toe, maar het is dan ook alles wat je krijgt en dat is niet bepaald rijkdom! De overvloedige rijkdommen van het universum zijn er, en wat krijg jij?

De wijze mens zorgt helemaal niet voor zichzelf, hij dient, en hij weet dat degene die dient, wordt gediend, degene die voedt, wordt gevoed, degene die liefheeft, wordt bemind; en degene die wijsheid geeft, ontvangt wijsheid van de universele Voorzienigheid wanneer hij het nodig heeft; maar als hij voor zichzelf zorgt, wel, dan krijgt hij waar hij zelf in voorziet, en dat is dan alles. Het duurt een dag of twee om bewust te worden van de oneindige zorg van het Absolute voor de kleinste beweging in de schepping, dat erop vertrouwd kan worden. Dat is dus *Tyāga*, het derde aspect van het werk.

De eenzaamheid van het zorgen voor jezelf

Er komt nogal wat kijken bij *Yajña* of offer: het is dienstbaarheid, het is volledig, het is zonder terughoudendheid. In het proces worden de overal aanwezige onvolkomenheden ontworteld, en je kunt een heel leven lang aan God teruggeven wat van God is. Het behoort allemaal *samaṣṭi* toe: geef het terug door dienstbaarheid en er zal voor je worden gezorgd.

Laat me dit duidelijk maken – er zal, onvermijdelijk, een moment in ons leven komen dat we in de problemen zitten, wanneer we heel ziek zijn, of wellicht stervende. Dan zal de man of vrouw die gediend heeft, worden verzorgd; de man of vrouw die niet gediend heeft, zal niet worden verzorgd, het maakt een verschil. De man of vrouw die heeft liefgehad, zal worden bemind; en wat een verschil in die eenzame perioden - de man of vrouw die niet heeft liefgehad zal in tijden van nood niet worden bemind. Kijk maar en zie dat dit zo is – als mensen maar konden zien hoe het werkt.

Iemand die wijsheid heeft onderwezen en op die manier dienstbaar is geweest, ontvangt, wanneer hij in moeilijkheden verkeert, aanwijzingen van de grootste Guru van allen, de Ātman Zelf; maar wanneer je alleen voor jezelf zorgt, krijg je waar je zelf in voorziet - zie je het verschil? Begrijp dat verschil!

Ruimhartig worden

Het hart van iemand die volledig dient, zal zich, onontkoombaar, onherroepelijk, openen, en die persoon houdt van wat hij dient; en als hij de Ātman dient, is die liefde universeel, en groeit geleidelijk- maar dat is wat er gebeurt; en met het groeien van deze liefde breidt hij zich uit, hij is zo veel groter, ruimhartig, en dit versterkt de dienstbaarheid.

Wat er gebeurt is het volgende: de liefde die overal is, wordt aan het licht gebracht; dit is natuurlijk heel krachtig, maar heeft nog een ander effect, een heel belangrijk effect: met de toename van liefde wordt zijn geest gefocust op het object van zijn liefde, namelijk op de godheid die hij liefheeft; en als die godheid de Ātman is, die overal, in iedereen aanwezig is, dan wordt, waar hij ook gaat en wat hij ook doet, zijn geest gefocust, gefocust 'op het oog van de vogel', zoals het oude gezegde luidt. Hij ziet niets anders, en zo is zijn geest gefocust.

Wijsheid is het voedsel

Wanneer een mens groeit in stuur, wanneer zijn geest gefocust is, treedt wijsheid binnen, zo werkt het. Dienstbaarheid begint in de fysieke wereld, en legt de hele weg af; het smelten van het hart is het opengaan van de subtiele wereld; wijsheid is de spirituele wereld. En wijsheid is het voedsel dat we eten en waarmee we anderen voeden.

Waarom komen we niet aan behoeften tegemoet?

Nu kunnen we ons, met deze prachtige organisatie in onze eigen natuur, in de natuur van iedereen, afvragen hoe het komt dat we deze respons niet zien, we deze dienstbaarheid niet zien, we deze enorme liefde niet zien. We zien er overal afspiegelingen van, zoals moeder en kind, collega's, vrienden, en zo verder, maar niet deze grote liefde, en daarom is er zo weinig wijsheid. Wel, het begint helemaal bij het begin met offeren of dienstbaarheid, met *Yajña*.

Mensen komen niet aan behoeften tegemoet omdat ze die letterlijk niet zien: ze zijn voor de hand liggend genoeg, maar mensen zien ze niet. Het is een redelijke vraag nietwaar, waarom

zien ze geen behoeften? Je zou kunnen zeggen dat ze niet kijken: dat is niet waar, ze kijken wel; de vraag is, waar kijken ze naar?

Wel, hier is sprake van iets eigenaardigs: mensen proberen in dit leven hun vorige levens voort te zetten. Dat gaat natuurlijk niet, en zolang je dit probeert te doen, zie je natuurlijk geen behoeften in dit leven - dat is waarom ze niet worden gezien. Het is heel eenvoudig: niemand is in het hier en nu, en dat is waarom de gemeenschap geleid wordt door de ideeën die in vorige generaties dominant waren.

Kom in het heden en zie wat is

De enige manier om met een behoefte om te gaan, is in het heden te komen, te zien wat is, en te zorgen voor de toekomst, zo werkt het. Wat mij is opgevallen, is dat een of twee mensen in het heden komen en beginnen te zien, en het is erg interessant om te observeren welk effect het op hen heeft.

Ze ontdekken dat ze in het heden allerlei dingen kunnen doen, waarvan ze dachten die nooit te kunnen doen. En dit begint te gebeuren, mensen beginnen het te zien, en we danken God ervoor omdat het betekent dat er eindelijk iets gaat gebeuren. En hiermee gepaard gaat een smelten van het hart, omdat iemand de behoefte ziet en alleen maar vervuld kan zijn van mededogen. Dan is er energie om te werken, de wil om te werken, en volgt dienstbaarheid in de zin die ik beschreven heb; deze wordt wakker, enkel door het zien van de behoefte.

Wat moet ik doen om te dienen?

Enige tijd geleden kwam er iemand naar me toe die van dit onderwerp dienstbaarheid had gehoord en druk bezig was met denken: 'Wat moet ik doen om te dienen?' En hij kwam het mij vragen. De enige moeilijkheid was dat hij de verkeerde vraag stelde; op het moment dat je denkt: 'Wat moet ik doen om dienstbaar te zijn?' wel, dan kom je daar niet achter. De (juiste) vraag is: 'Wat is de behoefte?' Daar zit geen 'doen' in, maar als je vraagt: 'Wat moet ik doen?' is het antwoord 'Niets!'

Het is heel jammer als je na een stimulerende avonddiscussie als deze gaat lopen zoeken naar iets wat je kunt doen, zo werkt het niet. Er bestaan allerlei behoeften, sommige zijn vrij klein en gemakkelijk om aan te voldoen, te voldoen door een glimlach of een paar woorden; andere kunnen een ononderbroken inspanning gedurende vele jaren betekenen, dat weet je niet: het hangt van de behoefte af, het hangt af van de behoefte die we zien.

De gemeenschap en de natie dienen

We zijn verplicht om de kennis die we hebben ontvangen, de kracht van de meditatie die we beoefenen en alle vaardigheden die we hebben verworven - en dat is eigenlijk heel veel – te gebruiken ten dienste van de gemeenschap en de natie. Dit is ons nu al een paar keer verteld, maar dat zal niet van start gaan voordat mensen werkelijk zien wat nodig is.

Zo gaat het altijd; dan functioneert het hart en vervolgens komt de volledige intelligentie in het spel; en zonder deze reactie gebeurt er natuurlijk niets bijzonders. Er kan een lichte opwelling zijn, maar er zijn andere dingen om aan te denken - we zijn druk bezig voor onszelf te zorgen! Zie je, het hele probleem is op zo simpele wijze begonnen: degenen die de gelukzaligheid van de hemel voor zichzelf zoeken, houden geen rekening met wat iemand anders zal krijgen, zo is het begonnen. En dat moet dus worden omgedraaid.

Het draaiende wiel van dienstbaarheid

De waarheid is dat het Absolute zorgt, niemand anders. Het zorgt middels alle mechanismen van het universum en al de schepselen in het universum, en daarin hebben wij onze functie, onze rol te spelen. Het is juist dit draaiende wiel van dienstbaarheid dat hét geheim van het universum is - hoe het in beweging blijft: de grote schepselen, de kleine schepselen zijn allemaal in deze dienstbaarheid betrokken; de zon gaat niet in staking: dat is een enorme dienstbaarheid. Denk aan de aanhoudende en doorlopende dienstbaarheid van wijsheid, van muziek, van het recht - onophoudelijk. Er bestaat een machtige voorziening, tot en met het kleinste detail van de boom beladen met vruchten - de voorziening gaat de hele weg.

Niet de minste van deze voorzieningen is het menselijk hart, de menselijke intelligentie, het menselijk bestaan, en het vermogen van de geest om te denken, te handelen - allemaal voorzieningen van het Absolute voor de voeding van het universum. Word je bewust van het buitengewoon eenvoudige feit dat dit is hoe het geschapen is.

Dienstbaarheid, goddelijke liefde en wijsheid

Het terughouden van dienstbaarheid is nemen zonder te geven. Zoals in de Gītā wordt gezegd: hij die van *prakṛti* neemt en niets teruggeeft, is werkelijk een dief. We zijn dus dankbaar voor wat we ontvangen, maar we beschouwen het niet als ons eigendom. We

hadden het geluk het te ontvangen en we zijn dankbaar voor de dienstbaarheid die we ontvangen, maar we denken niet dat we er recht op hebben.

We zijn dankbaar voor de opvoeding en scholing die we ontvangen en waar is het allemaal voor? Om door te geven in het draaiende wiel van dienstbaarheid dat het hele universum onderhoudt. En dat is waar het bij *yajña* allemaal om gaat, en daaruit groeit *prema*; wel, bij wijze van spreken dan: de *prema* is er, maar daaruit groeit de kennis van *prema*, de goddelijke liefde die overal is; en uit *prema* groeit wijsheid, en dat brengt de mens in de eenheid.

***Bali* en het reinigen van het gerei**

[Dienstbaarheid is] een soort van in het nu komen en wakker worden en een natuurlijke respons; er wordt helemaal niets gemaakts beoogd, dat zou niet werken. Het is de natuur van het hart om te reageren. Als het dat niet doet, is er iets wat het blokkeert. En daarom is *Bali*, of de ontworteling van overal aanwezige onvolkomenheden nodig, maar dat is haast een bijkomstigheid voor de dienstbaarheid zelf; dat is, zoals ik al zei, waar je begint, en deze weg loopt helemaal tot het eind.

Maar het werkelijke voedsel is natuurlijk het woord van God, dat is het, en dat is wijsheid. En wanneer je het voedsel hebt gegeten, maak je het keukengerei schoon zodat dit klaarligt voor de volgende dag; je stopt niet met het schoonmaken van keukengerei omdat je klaar bent met eten!

Hoe kan een mens zijn plaats in de wereld vinden?

In de eerst plaats is het een ontwikkeling, nietwaar? Je krijgt een bepaalde baan; je kunt zelfs een echtgenoot of echtgenote krijgen en een paar kinderen. Dit alles geeft je een positie, nietwaar? Maar hij of zij kan veel en veel meer doen en er komt een dag dat zijn of haar hart opengaat en hij of zij opstaat om aan een behoefte tegemoet te komen. Dan heb je ineens een mens van statuur, en dit is hoe het gebeurt. Jazeker, het is ieders taak om zijn of haar positie in de wereld te vinden, maar dit is wat het betekent: welke dienst kun je de wereld bieden? Precies dat.

9 Wat je ook doet, je bent er om te dienen

De steeds veranderende wereld

In de wereld heb je altijd te maken met de situatie die voor je ligt en die natuurlijk steeds verandert; en de sleutel voor deze wereld is heel eenvoudig, het is de sleutel van dienstbaarheid. Waar je ook bent, wat je ook doet, je bent er om te dienen. Of je nu op een zakelijke of een sociale gelegenheid of waar dan ook bent, als het je invalt om de gelegenheid heel simpel op passende wijze tegemoet te treden en te dienen, zal dat je leiden; dat is de natuurlijke gids.

Een eenvoudig principe

De vermogens die we hebben ontvangen, het lichaam, de geest, en de rest, de opvoeding en de scholing, alles wat we van onze familie en van de samenleving hebben ontvangen, dat alles is afkomstig van het universum, en we betalen het gewoonweg terug in dienstbaarheid, zonder te proberen het voor onszelf te houden. Het mooie is juist om het niet voor jezelf te houden. Als je kennis bezit, of dienstbaarheid of toewijding of wat dan ook, geef het door middel van dienstbaarheid terug aan waar het thuishoort, en je zult ontdekken dat dit heel eenvoudig is. Het is de manier om elke situatie tegemoet te treden, of het nu een zakelijke of een sociale gelegenheid is, of een huiselijke gebeurtenis, het maakt niet uit wat, hetzelfde principe werkt, of het om sport of werk of gewoon een maaltijd gaat.

Het is heel, heel simpel - het gaat erom deze eenvoud vast te houden, en gewoon elke neiging op te geven om de situatie onder controle te krijgen, dan wel een figuur te slaan, want dat is altijd een prijzig iets. Het grote principe is om anoniem en onbeduidend te zijn en alleen maar te dienen. En mensen genieten daarvan; ze hebben mogelijk geen hoge dunk van je: nou, hoe minder dunk hoe beter voor hen! Een kleine milde aanmoediging zodat ze gunstig over zichzelf denken is altijd handig. Dienstbaarheid is de sleutel die op alle gelegenheden past en er de moeilijkheid uit wegneemt, omdat je met de gelegenheid mee gaat, voorziet in de behoefte en niets forceert. Dat is wat de moeilijkheid verwijdert.

Dienstbaarheid, lof en de instructie van een enkel woord

Het volgende gebeurde binnen de School. Het betrof Part One (de beginnersgroep) en zij hadden hun eerste bijeenkomst gehad; tijdens de tweede bijeenkomst vertelde een man mij

dat hij tijdens het scheren een kosmisch bewustzijn had ervaren – “O, hoe heet het ook alweer, niet ‘kosmisch’, ik ben het vergeten, in elk geval was het de top - ‘objectief bewustzijn’, dat was het bij het scheren.” Dus ik zei tegen hem: ‘Mooi!’ en vervolgde de bijeenkomst. Nou, het was duidelijk een felicitatie! En in de pauze kwam hij naar me toe en zei: ‘Wel, ik weet niet zeker of dat objectief bewustzijn was.’

Hij werd dus gediend, geprezen en geïnstrueerd, door één woord, ‘Mooi!’ Neem altijd de simpele weg: als je mensen tegenspreekt, bevestig je ze in hun opvattingen; als je het met hen eens bent, gaan ze twijfelen! Na een tijdje leer je een paar trucjes!

Geen vaste ideeën over waarheid

Er bestaan verschillende manieren om te dienen, allerlei manieren. Wat moeilijkheden veroorzaakt, is een vast idee over Waarheid dat men probeert op te dringen. Zo is de Waarheid niet, het is de ziel van alles, dus hoef je het niet op te dringen; maar met een beetje geluk ben je misschien in staat een deur te openen zodat er een glimp van binnenkomt, dat is anders. Het gebeurt door middel van dienstbaarheid.

Praktisch beleid en internationale harmonie

Er zijn drie aspecten aan dit werk: De eerste is eenvoudige directe dienstbaarheid, die de hele weg gaat: fysiek, subtiel, en spiritueel, dus daar kun je direct mee beginnen. De volgende is toewijding, die in de subtiele wereld begint. Dit is iets geweldigs omdat dit het hart opent, en het hart een grootmoedigheid heeft die alles omarmt. En vervolgens is het derde aspect, dat gelegen is in ware studie, het nastreven van wijsheid zelf.

Nu zie je wat een combinatie dat is, wijsheid, dit ruimhartige en grootmoedige hart, en dienstbaarheid, wat een combinatie. Welnu dat is praktisch beleid, en dat is niet onmogelijk. Het zal tijd kosten, het zij zo, het zal tijd kosten, maar het kan worden bereikt, en onder zulke mensen kan een internationale harmonie ontstaan. En vanuit de natuur der dingen zullen ze naar hun natuurlijke positie in de maatschappij toegroeien, en mannen en vrouwen van aanzienlijke invloed zijn, en het zal deze wijsheid, deze intelligentie in de menselijke gemeenschap brengen.

Subtiële dienstbaarheid

Het lichaam is begrensd, de geest is dat niet. Er is een subtielere dienstbaarheid die zijn gewicht in goud waard is, die mensen verheft, hen gelukkig maakt - hen wijzer maakt. Immers, zelfs als iemand alleen maar een kopje thee serveert, is er een manier om dat subtiel te doen, en de persoon wordt geëerd, opgetild, ze herinneren zich zelfs wie ze zijn, en ze stralen, gewoon door ze een kopje thee te geven.

Nemen ontwricht de schepping

De hele schepping is gebaseerd op geven en ontvangen, en nemen is wat het ontwricht. Het is zo anders om te geven en te ontvangen, maar niet te nemen.

10. Het verlangen naar waarheid

De kracht van toegewijde dienstbaarheid

Het is bepaald een grote zegen, wanneer het verlangen naar waarheid in iemand oprijst en diens stappen terugleidt naar zijn Zelf. Datzelfde verlangen is het verlangen van het Zelf naar volledige realisatie; het is de kracht die ons samen brengt en vooruit zal helpen; het is ook de kracht die - door toegewijde dienstbaarheid - de samenleving kan verheffen en wereldwijd een nieuwe geboorte of renaissance teweeg kan brengen.

Dit is de bron waarin we elkaar ontmoeten, de oorsprong van Waarheid, Waarheid Zelf, het Zelf zelf, wiens wil het is dat het schepsel zichzelf door de menselijke vorm kan verwezenlijken; dit komt in ieder van ons op als een verlangen naar Waarheid, uitgroeiend tot een liefde voor Waarheid, zich ontwikkelend tot een diepe kennis ervan.

***Samskāra* zuiveren**

[Er zijn drie dingen die onze ontwikkeling terug naar het Zelf zelf tegenhouden. De eerste is] *mala* zoals het wordt genoemd, de demonische *guṇa*, die *samskāra* kristalliseert en vasthoudt; het is heel compact en erg donker, en wanneer het de overhand heeft, denken mensen dat het juiste verkeerd is en het verkeerde juist is, dat Waarheid onwaarheid is, onwaarheid Waarheid is, dat goed slecht is en slecht goed is. Waar het overheerst draait het alles ondersteboven; het is erg duister, ondoordringbaar, de rede kan er niet bij en het leidt tot het losbandige gedrag dat we in veel delen van de wereld zien uitbreken. *Mala* wordt verwijderd door oprechte dienstbaarheid. Een dienstbaar leven verwijdert het, en terwijl het wordt verwijderd, lost *samskāra* op, en dat is een enorme opluchting. Zo simpel is het.

Gefocuste aandacht

[De tweede hindernis die onze progressie tegenhoudt, wordt] *vikṣepa* genoemd. Het is een overmaat aan activiteit, onnodige activiteit, die de aandacht verspreidt en de mens de macht ontnemt om tot een besluit te komen: hij staat op het punt van besluiten, als hij ervan afgehouden wordt. *Vikṣepa* is hoogst actief en kan er vaak efficiënt uitzien, maar feitelijk haalt het mensen omlaag, het vermindert hun kracht, en belemmert het licht van Waarheid door het te verstrooien, terwijl *mala* het afsluit door het te absorberen zodat het ondoorzichtig is.

Deze *vikṣepa* wordt verwijderd door toewijding, door de volheid van devotie. Het effect van deze devotie is dat de kracht van aandacht heel precies gaat focussen op het voorwerp van devotie; deze zeer subtiele aandacht van devotie brengt een vrede en een effectiviteit voort, die *vikṣepa* niet zou toelaten.

De volmaaktheid van wijsheid

Mala wordt verwijderd door dienstbaarheid die op natuurlijke wijze uitgroeit tot toewijding; *vikṣepa* wordt verwijderd door toewijding: geen enkele activiteit zal het verwijderen. En dan resteert er nog maar één [hindernis voor onze progressie], *kaṣāya*. *Kaṣāya* berust volledig op het beperkte idee over onszelf zoals: ik kan dit doen en dat kan ik niet doen, ik ben zo en zo iemand en niet een ander type mens, dat soort ideeën. Het enige wat dit zal kunnen verwijderen is wijsheid.

En de Śāṅkarācārya heeft ons deze kleine taak gegeven – die zoals hij zegt, zal worden vervuld - namelijk om door gepaste studie tot volmaaktheid in wijsheid te groeien, en de natie in spirituele en praktische zin te dienen. Nu wil volmaaktheid van wijsheid zeggen, dat men zijn eigen Zelf kent; dat is het doel. Als je jezelf kent, ken je ieder ander. Wijsheid brengt eenheid.

En zo verwijderen dienstbaarheid die vrijheid van *saṃskāra* brengt, devotie die tot eenpuntige aandacht leidt, en wijsheid die eenheid brengt, de drie grote hindernissen *mala*, *vikṣepa* en *kaṣāya*.

De Natuurwet

Er is een verbazingwekkend stelsel, dat de hele schepping en elk type schepsel daarin in een harmonieuze ordening en samenhang omvat, en dat rekening houdt met de dwaasheden en stomiteiten die voortkomen uit het vermogen om te negeren wat zich in *prakṛti* bevindt. Dit zit allemaal in de natuurwet, het is allemaal verankerd in *prakṛti*, en men herkent het. En de uitweg uit dit alles en door dit alles heen, wat het simpelste is - er bestaan andere wegen - is je tot de Ātman Zelf te wenden om onder gezag en advies de in de weg staande hindernissen te verwijderen, en geleidelijk je handelingen steeds wetmatiger, steeds natuurlijker te maken, totdat de barrières zijn verdwenen.

Zich wenden tot de Ātman

Er zijn drie grote stadia in het zich wenden tot de Ātman. De eerste is de volkomen dienstbaarheid - de beste levensregel die er is: die begint direct op het grofste niveau van fysiek bestaan, is van toepassing op het subtiele niveau en op het spirituele niveau. Je ontdekt zelfs dat een volkomen gerealiseerd mens waarschijnlijk vollediger dienstbaar is dan wie ook; dienstbaarheid gaat de hele weg.

Het openen van het hart, dat het devotionele niveau is wanneer het daadwerkelijk gebeurt, is de subtiele weg; dit is zeer prachtig. Daar is de dienstbaarheid heel groot, omdat het hart groots is; en wanneer het zich opent, zijn de dimensies waarbinnen een man of vrouw zich beweegt, plotseling heel veel ruimer.

Het is gebruikelijk om de devotionele weg te zien als de weg van een mens, die in een cel of een kapel of iets dergelijks kruipt, in diepe meditatie of gebed gaat, en een leven in afzondering leidt; wel, dat is devotioneel, dat is waar, maar de dienstbaarheid ontbreekt.

Het openen van het hart

Werkelijke toewijding is heel groot, zeer veelomvattend, en vol mededogen. Wat er metterdaad gebeurt als het hart open gaat, gebeurt in fasen: het eerste wat men ziet is de *tāmasika* fase, en in die fase van het openen van het hart wordt de blik plotseling wijder en wat men dan overal ziet is de duistere nacht van onwetendheid. Er zal ongetwijfeld een gebied zijn waarin men meer geïnteresseerd is, vanwege de manier waarop men heeft geleefd, en daar baart het zorgen, en heel natuurlijk ontstaat er een enorm mededogen om deze duisternis op te heffen.

Dan rijst de vraag: wat moet je doen, en hoe moet je het doen? En het streven naar wijsheid begint, maar ook de activiteit, die de *rājasika* fase opent van een immense dienstbaarheid die door deze diepe toewijding wordt gedreven. In de loop der tijd leidt dit tot de *sāttvika* fase, die erg geduldig is en verdraagzaam en rustig - de dienstbaarheid is er nog steeds, maar er is niet zoveel opwindning over. Men begint in te zien dat dingen inderdaad een week of twee vergen. Men begint zelfs te bedenken, zonder overstuur te raken, dat men wellicht in een volgend leven zal moeten doorgaan.

Het verlangen om te weten

Samen met sattva komt er dit licht, dat altijd met sattva komt, deze helderheid, die natuurlijk van een nog grotere dienstbaarheid is. Dan begint men overal het Zelf te herkennen. Het is een hele grote stap, deze ontwikkeling - het openen van het hart, en het komt, het komt heel natuurlijk voort uit de dienstbaarheid. Maar naarmate het zich ontwikkelt, wordt het verlangen om te weten steeds groter. De vraag wat te doen en hoe het te doen, verandert in kennis van die Ātman, en dan is daar wijsheid.

Dit is het in grote lijnen, en de *guṇāḥ* spelen hun rol in beide richtingen. Dus je ziet dat we hier zijn bijeengekomen om de Waarheid te vinden, Haar te dienen, Haar lief te hebben en Haar te worden; en dat komt allemaal voort uit dit verlangen naar Waarheid dat in het wezen is opgekomen – wat in feite het verlangen van het Absolute is, namelijk dat hij of zij via de menselijke vorm zijn of haar Zelf mogen realiseren. En dat heeft feitelijk een ruimere betekenis dan de menselijke vorm.

11. De weg naar een totale verandering van leven

Benader, zoek, dien, prijs de Waarheid als je eigen Zelf

Het is boven alles Waarheid die er toe doet - de Waarheid is werkelijk je eigen Zelf en als je Dat benadert, Dat nastreeft, Dat dient, Dat eert, Dat prijst, dan zal je zeker ontdekken dat het Zelf zorgt voor de kleinste beweging in de schepping. Dit is dé manier om tot een totale verandering van leven te komen.

De kracht van een zuiver besluit

Een onzuiver besluit moet mislukken; in tegenstelling daarmee kan een zuiver besluit niet mislukken. Als dat in één leven niet wordt bereikt, wordt het volgende leven erbij betrokken, maar het kan niet falen. En het zuiverste besluit dat een mens kan nemen is zichzelf te verwezenlijken, en dat betekent het realiseren van de Ātman, het universele Zelf, het Zelf van allen. In werkelijkheid zijn jullie voor dit doel samengekomen, en als jullie zo vastbesloten zijn, kan dat besluit niet mislukken. Om een betere reden konden we dus niet bij elkaar zijn.

Het is heel goed om het belang te beseffen van datgene waardoor je wordt aangetrokken, want dat waardoor je wordt aangetrokken, is niets anders dan de Wil van het Zelf: de mensheid zou Hem moeten verwezenlijken - daarom is het zo zuiver. Door dat na te streven, daartoe vastbesloten, dan zal het besluit niet mislukken. Daarom zijn we dus bijeen, en dit besluit is beter dan alle andere; dat wil niet zeggen dat je geen andere besluiten zult nemen, maar wanneer dit besluit zich eenmaal oprecht gevormd heeft, zullen alle andere besluiten ermee in verband staan, ook al zijn ze nog zo eenvoudig. Dit is de manier om vooruit te komen. Het is een kwestie van een vastberaden geest.

12. Eenvoudige dienstbaarheid schoont het veld

Een oude beschrijving van de mens

Laat mij je herinneren aan een beschrijving van de mens: het is een oude beschrijving - die overigens door Jezus gebruikt werd en die ver vóór hem al in gebruik was – en deze luidt: “De mens is gelijk een veld.” Ook in de Gītā wordt hier naar verwezen, waar het veld *kṣetra* wordt genoemd en waar het allereerste openingsvers helemaal over *kṣetra* gaat. Het veld is een analogie voor de mens. En dat veld kan uiteraard bezaaid zijn met oude blikjes, stenen, autowrakken; je weet wat er in een veld gebeurt wanneer het niet wordt onderhouden: het raakt bezaaid met allerlei afval. Dus de eerste klus is de rommel op te ruimen, deze lading afval kwijt te raken.

Eenvoudige dienstbaarheid verandert het innerlijk wezen

De Leer doet zijn werk vanaf het allereerste begin en zuivert de geest van nogal duidelijke misvattingen en verwarringen, waardoor de geest helderder kan functioneren; maar tegelijkertijd is wat het innerlijk wezen verandert, wat noodzakelijk is, eenvoudige dienstbaarheid, fysieke dienstbaarheid in de School, en dit is al heel lang de praktijk van de School.

Vooropgesteld dat deze heel eenvoudige dienstbaarheid enerzijds vrijelijk wordt gegeven en anderzijds niet voor enig persoonlijk gewin is - behoudens die voorwaarden - begint deze dienstbaarheid in de School eigenlijk met het opruimen van de stenen en de bakstenen en de rommel van de mens, en dan verandert de mens daadwerkelijk. Als die dienstbaarheid niet plaatsvindt, stelt dat verandering uit. De verandering moet vroeg of laat komen, en deze fysieke dienstbaarheid is het hulpmiddel voor de verandering.

Daar zijn we allemaal mee vertrouwd, dus ik hoef er niet verder over uit te weiden, maar misschien zijn we vergeten waarom het bestaat. Tijdens het proces van deze praktische dienstbaarheid vinden bepaalde veranderingen plaats: we leren over aandacht en over het enorme verschil dat erdoor wordt gemaakt. Dit is iets dat veel later in de ontwikkeling moet worden geweten, waar het enorme belang van aandacht duidelijk wordt.

Dien met sattva en met aandacht

Nu is er nog iets: in deze fysieke dienstbaarheid begint men de kracht van de *guṇāḥ* te beseffen. Fysieke dienstbaarheid onder invloed van een zware dosis *tamas* is één ding; alle kanten op vliegen door *rajas* is wat anders; en onder invloed van *sattva* werkelijk stil blijven en doen wat je gezegd wordt, is iets heel anders.

Dus zijn er de drie *guṇāḥ*, en de geest wordt heel sterk beïnvloed door de staat van de *guṇāḥ*. Zuivering van de geest is belangrijk. Dus is het raadzaam om, wat het ook is dat ons in deze fysieke dienstbaarheid gevraagd wordt, dat met aandacht en met *sattva* te doen. *Sattva* maakt een enorm verschil. De daadwerkelijke beweging moet *rajas* zijn, dat kan niets anders, maar of de algehele sfeer *sāttvika* of *rājasika* dan wel *tāmasika* is, maakt een heel groot verschil.

Dienen met plezier, genoegen en buitengewoon gemak

Het volgende dat uit deze fysieke dienstbaarheid ontstaat, is dit: aan datgene wat men zonder beperking of terughoudendheid volledig dient, wordt men toegewijd; er ontstaat liefde in het hart. Dienstbaarheid in deze staat waar het dienen in deze liefde plaatsvindt, is heel waardevol omdat alle inspanning eruit verdwijnt, het wordt gedaan met plezier en genoegen en buitengewoon gemak. En dit opkomen van toewijding en liefde ontstaat vanzelf uit elke volledige dienstbaarheid die vol en onbegrensd is. Dit ontstaat op natuurlijke wijze, en deze tweede fase van praktische toepassing spreekt het devotionele deel van de mens aan en begint dat te versterken.

Als we op de een of andere manier van dienstbaarheid houden, dan gaat elk gevoel van last, plicht en gewicht eruit. Dit is een opmerkelijke verandering.

13. De goed geploegde aarde

Je krijgt meer door anderen te dienen

Śrī Śaṅkarācārya heeft gezegd: ‘De Leraar dient met wijsheid, en alle anderen dienen met alles wat ze hebben.’ Dat is een goede ruil, nietwaar? Het is een uiterst eenvoudige uitspraak dat de Leraar dient met wijsheid en dat alle anderen dienstbaar zijn met wat ze ook maar hebben. Ze kunnen niet dienen met iets wat ze niet hebben, dus hoe eerder ze meer krijgen hoe beter! En ze krijgen meer door dienstbaarheid, dat is hoe ze het verkrijgen.

Je verkrijgt geen dingen door ze van anderen af te pakken, dan beroof je de mensen alleen maar. Je krijgt meer door anderen te dienen, dat is hoe het gaat. En dat verrijkt iedereen. En natuurlijk, dan kun je de School veel beter dienen, op welke manier dan ook. Zoals het in School is, zo werkt het in de gemeenschap, en als de stand van zaken in de School zich in de juiste richting beweegt, zal dat buiten haar grenzen zeker zijn uitwerking hebben. Het zal wat tijd vergen, maar dat is alles.

Toewijding laat het wiel van de wereld draaien

Alles wat oprecht wordt gediend roept toewijding op: dat is wat er gebeurt. De dienstbaarheid wordt devotie en veel makkelijker. Het is veel makkelijker om te dienen waar er devotie is dan waar dit niet het geval is. Eigenlijk houdt het op lastig te zijn; het is een genoegen en een vreugde, vanwege de devotie. En het is een heel natuurlijke stap voor dienstbaarheid om devotie te worden; dat gaat op natuurlijke wijze. En deze devotie ploegt het veld, legt het open, maakt het klaar voor bewerking, waardoor het innerlijke wezen aanzienlijk verandert; en dit wordt transformatie genoemd.

Toewijding komt op een natuurlijke manier voort uit dienstbaarheid; dienstbaarheid, toewijding, en dan is de transformatie daar. Dit geeft een veel rijkere kwaliteit aan de mens en aan het leven. De stress en de inspanningen van een moeizaam leven verdwijnen, en dat is heel mooi. Nu zul je in de wereld merken dat het toewijding is die het wiel laat draaien. Het is daar hetzelfde als overal elders. Mogelijk zijn er maar weinigen toegewijd, of misschien zijn het er meer, maar zij zorgen ervoor dat het werkt. En deze toegewijde dienstbaarheid is de olie in de machine.

De geweldige oogst

In deze goed geploegde aarde kan het zaad van wijsheid worden gezaaid en zeker zijn van groei; natuurlijke groei. En het zaad van wijsheid groeit tot een geweldige oogst, want wijsheid kent geen grenzen - helemaal geen; zij wordt nergens door beperkt. En de sleutel tot wijsheid is de kennis van het Zelf, het Zelf dat het Zelf is van alle wezens, omdat wanneer de kennis van het Zelf in het wezen groeit – want dat is wat er gebeurt – dan is het kennis van alle wezens; het is groots.

14. De essentie van discipline

De discipline van de spirituele weg is dienstbaarheid

Sādhanā is eenvoudig de discipline van de spirituele weg, dat is wat het is. Om het heel kort te zeggen - je kunt er uiteraard dieper op ingaan - heel in het kort is het dienstbaarheid, die leidt tot toewijding, verbonden is met meditatie, een hoogtepunt bereikt in de rede, dat is het. Natuurlijk moet het in praktijk worden gebracht. Het is geen kwestie van theorie, het is een kwestie van toepassing. Dat is Sādhanā, op de meest eenvoudige manier verwoord.

Hoe kunnen dromen en gedachten worden verdreven?

Dromen en gedachten worden verdreven door ware kennis en door volledige dienstbaarheid. Dienstbaarheid speelt daarbij een heel belangrijke rol. Wanneer men dient, is het volledig, er zit geen limiet aan. Je dient met lichaam, geest, en hart; dat is dienstbaarheid. Dit speelt een heel belangrijke rol, omdat het in die dienstbaarheid niet om jouw gedachten gaat, maar om de gedachten van datgene wat gediend wordt. Het zijn niet jouw emoties die er toe doen, maar de emoties van datgene wat gediend wordt. En dat ruimt verbazingwekkend genoeg de boel op.

Dat begint met deze heel volledige dienstbaarheid. Die zuivert de geest van precies die belemmeringen waar je het over had, en die gedachten over jezelf zijn, verlangens voor jezelf en andere mensen; dat stopt allemaal.

Van toewijding, als deze zich voordoet, is sprake wanneer je je toewijding geeft aan wat het dan ook is en dát je gedachten en je emoties en je handelingen bepaalt, en niet je verlangens. Je verlangens worden er buitengehouden. Ze worden ook opgeruimd door ware kennis.

Dus: er is ware kennis, dienstbaarheid, toewijding. Daaruit groeit liefde, en vervolgens zuivere rede, en dan volledige realisatie. Dus men gebruikt dienstbaarheid om de geest vrij te maken van alle 'ikken' en de verlangens, en van al het andere; en zonder dat alles, zonder die last, is men veel gelukkiger.

15. De muren van onwetendheid afbreken

De zoektocht dient in iedere generatie te worden ondernomen

We komen om de Waarheid te ontdekken. Het is vreemd maar waar dat ware kennis altijd verborgen is en dient te worden ontdekt. Elke generatie moet deze voor zichzelf ontdekken, omdat in de praktijk van het ontdekken van ware kennis, haar betekenis duidelijk wordt.

Wanneer het slechts een kwestie van beschrijven is, dan is het alleen maar informatie en dat is dan alles, maar wanneer het wordt vertaald naar daadwerkelijke ervaring, dan weet men wat het betekent.

Dus dient deze ontdekking steeds opnieuw te worden gedaan. Het lijkt veel op 's morgens wakker worden: alleen de slaper kan wakker worden, niemand anders kan dat voor hem doen. Het zou fijn zijn als iemand anders wakker zou kunnen worden voor ons, maar dat kan niet, we moeten het zelf doen. En dit simpele feit is van toepassing op het realiseren van het Zelf. Het realiseren van de Waarheid omtrent ons Zelf, is precies zoals wakker worden, en eenieder moet dat voor hem- of haarzelf doen, niemand kan deze klus overnemen. Het komt er dus op neer, dat de zoektocht in elke generatie ondernomen dient te worden. Sommigen doen ontdekkingen en anderen niet, en zo is het.

Vier manieren om uit duisternis te ontsnappen

Er zijn vier manieren waarop mensen kunnen ontsnappen uit deze duistere nacht van onwetendheid, zodat de muren ervan kunnen worden afgebroken en het licht van het Zelf kan doorstromen. Het zijn: dienstbaarheid, volledig en onbegrensd, en toewijding, die zich op natuurlijke wijze ontwikkelt uit de dienstbaarheid waarin men liefde ervaart voor het dienstbaar zijn, wat alle stress en spanning er uithaalt; dienstbaarheid en toewijding dus.

Meditatie verbindt zich daarmee op heel natuurlijke wijze. De toewijding maakt de meditatie goed, en de meditatie maakt de toewijding goed. Zij sluiten heel gemakkelijk op elkaar aan.

Dus is er dienstbaarheid, toewijding, meditatie, en als laatste de rede. Het is de rede die het zetje geeft, de mens over de laatste horde brengt, en dat is werkelijk erg mooi. Het is beslist heel reinigend, en bevrijdt de mens van de nog resterende onzuiverheden. Wanneer die zijn verdwenen, vult het licht van het Zelf het hele wezen in al zijn delen en ze alle tot eenheid vormend. In dit proces groeit de mens in statuur, wordt universeel, en is niet langer klein, omdat precies deze elementen die ik heb genoemd, ieder op zich, universeel zijn. Het is werkelijk heel simpel maar het vergt wel oefening. Dus, dit is de manier waarop de mens

wordt gezuiverd: door dienstbaarheid, toewijding, meditatie en rede. Het is echt heel simpel, maar het vergt wel oefening.

16. De vreugde van dienstbaarheid

Hoe de algehele verandering plaats vindt.

De Leer wekt het verlangen naar Waarheid, dat er wel zal zijn, maar dat waarschijnlijk niet erg sterk is. En dat verlangen neemt toe, eerst door de kracht van de Leer zelf, die de geest en de *buddhi* begint te reinigen. Het wint aan kracht, en dan is er een verlangen deze Waarheid te dienen. Wel, dit dienen van de Waarheid reinigt de machine aanzienlijk. Het is een emotionele kracht maar dat is wat het doet.

Deze dienstbaarheid wordt toewijding, als zij oprecht wordt gegeven, en dan verdwijnt de inspanning uit het dienen; dan is het een vreugde en dat versnelt het reinigen. Als je geluk hebt, gaat dit zij aan zij met meditatie. En het is deze combinatie van dienstbaarheid, toewijding en meditatie, die het innerlijk wezen werkelijk reinigt. En tijdens het reinigen, wordt het licht van het Zelf, dat in de *buddhi* reflecteert, steeds helderder en minder rommelig, totdat ten slotte het licht van Waarheid straalt. Dit is de manier waarop de algehele verandering plaatsvindt.

Wat is er nodig

Wat van u allen wordt verlangd, is uiterste inspanning. Dat betekent niet dat je een zenuwtoeval of iets dergelijks krijgt - het betekent een voortdurende waakzaamheid van moment tot moment; een waakzaamheid die *ahankāra* niet binnenlaat. De waakzaamheid moet onwankelbaar zijn omdat *ahankāra* bliksemsnel is. Als de waakzaamheid onwankelbaar is, is het minste geluid van *ahankāra* genoeg – dan is hij uitgespeeld. Hij heeft echt een geluid, en hoewel hij allerlei soorten spelletjes speelt en in allerlei gedaanten opduikt, hij wordt toch meteen herkend.

Wat ons een tijdje voor de gek houdt - en dat hoeft niet lang te duren – is, dat we denken dat *ahankāra* ons Zelf is, en dat is wat hem binnenlaat; en wanneer hij zijn duivelsstreken uithaalt, denken we dat wij het doen, wij doen het, en dat is helemaal niet waar, het is deze schurk. En wanneer je je gaat realiseren dat je niet de *ahankāra* bent, en de *ahankāra* niet jou is, dan begrijp je dat hij de macht heeft overgenomen. Hij heeft daar geen enkel recht toe; dit alleen al zal hem verjagen. Maar zolang je denkt dat hij de machthebber is, hij je Zelf is, hij de heerser is, nou, dan ben je in zijn greep.

Dit is de ontdekking: jij en hij zijn helemaal niet identiek. Je moet ontdekken dat er een verschil bestaat, in feite een heel sterk verschil, tussen het Zelf en de *ahankāra*, het ego. Het

is iets heel vreemds, maar het woord 'ik', dat op zichzelf staat zonder enige toevoeging, representeert je Zelf. 'Mijn' is de *ahaṅkāra*, zie je hoe dicht ze bij elkaar staan? Alles wat 'mijn' is, is de *ahaṅkāra*.

Dus, geef dat allemaal op. Dat wil niet zeggen dat je je huis aan een voorbijlopende bedelaar geeft, maar je geeft de claim erop op, het is niet 'mijn'. En dit is een ontdekking die de moeite waard is, omdat je dan je huis onderhoudt - voor de volgende bewoner na je vertrek, en dat is wat je behoort te doen. Er zal een volgende bewoner komen, tenzij het instort en dan zullen er nog altijd volgende bewoners zijn, maar dat zullen ratten zijn! Je kunt het huis dus net zo goed in een ordentelijke staat houden.

Leon MacLaren

1980

‘In al dit werk, waarin een mens kan groeien en zich kan ontwikkelen tot zijn of haar volledige statuur, is het zuiver bewustzijn dat je eigen Zelf is, van cruciaal belang. Daar komt je hele wezen vandaan; daarvan is het afhankelijk en daarin is het vervat; dit bewustzijn glanst in het oog, verlicht de stem en de geest, en is het licht in iedereen’

1993

‘In je leven leer je het Zelf te dienen, en dat betekent dat je iedereen dient. Het begint met de inspanning om telkens wanneer iets nodig is het Zelf in herinnering te brengen, en acht te slaan op wat komt, dat is het streven.’

BIJLAGE 1 - REFERENCES TO ORIGINAL TEXT

This appendix has two tables with references to the original Lectures published by the School of Practical Philosophy in Cape Town. Both tables are sorted alphabetically, the first by the titles given in the Anthology and the second, by the subtitles.

TABLE 1

SECTION TITLES	REFERENCE
BREAKING THE WALLS OF IGNORANCE	Vol. 5, pp 223-240
ESSENCE OF DISCIPLINE	Vol. 2, pp 139-157
EVERYTHING SERVES EVERYTHING ELSE	Vol. 3, pp 195-220
JOY OF SERVICE	Vol. 2, pp 159-177
LOVE IS FULL OF SERVICE	Vol. 3, pp 221-242
MAKING LIFE SACRED	Vol. 1, pp 9-31
SERVICE AS SACRIFICE	Vol. 3, pp 243-262
SIMPLE SERVICE CLEARS THE FIELD	Vol. 5, pp 125-144
THE DESIRE FOR TRUTH	Vol. 1, pp 153-167
THE SELF ATTENDS IN CONSTANT SERVICE	Vol. 1, pp 97-110
THE SELF SHINES IN ACTION, LOVE AND WISDOM	Vol. 1, pp 57-96
THE WAY TO A TOTAL CHANGE OF LIFE	Vol. 4, pp 51-69
THE WELL-PLOUGHED EARTH	Vol. 5, pp 185-202
THREE ASPECTS OF SACRIFICE	Vol. 1, pp 131-151
TRUE KNOWLEDGE AND HONEST ENDEAVOUR	Vol. 3, pp 263-288
WHATEVER YOU ARE DOING, YOU ARE THERE TO SERVE	Vol. 4, pp 9-27

TABLE 2

SECTION SUBTITLES	REFERENCE
A simple principle	Vol. 4, p 15-16
Action as the displacement of evil	Vol. 3, p 246
Activity as <i>yajña</i>	Vol. 3, p 245
An old description of a human being	Vol. 5, p 126
Approach, seek, serve, praise the truth as your own Self	Vol. 4, p 63
Awakening love	Vol. 1, p 107
Awareness of the Self	Vol. 1, p 57-8
Bali and cleaning the utensils	Vol. 1, p 139
Becoming Absolute	Vol. 1, p 67-8
Becoming great-hearted	Vol. 1, p 134
Come into the present and see what is	Vol. 1, p 136
Creation is based on the simple principle of service	Vol. 3, p 198
Devotion makes the wheels of the world turn	Vol. 5, p 189
Devotion to something great	Vol. 3, p 248

Emotional force is developed in service	Vol. 1, p 22-3
Entering the spiritual world	Vol. 3, p 244-5
Everybody depends on everybody else	Vol. 3, p 198
Everybody enjoys serving others	Vol. 3, p 199
Focussed attention	Vol. 1, p 154
Forms of sacrifice	Vol. 3, p 245-6
Four means of escape from darkness	Vol. 5, p 228
How can a person find their place in the world?	Vol. 1, p 144
How can dreams and thoughts be dispelled?	Vol. 2, p 156
How love expresses itself	Vol. 3, p 222
How the whole change takes place	Vol. 2, p 164
In every generation, the search is on	Vol. 5, p 223
Let every action be a service	Vol. 3, pp 241-2
Love of truth	Vol. 3, p 263
Natural law	Vol. 1, p 160
No fixed notions of truth	Vol. 4, p 16
Only the truth matters	Vol. 3, p 248
Power of devoted service	Vol. 1, p 153-4
Power of a pure resolution	Vol. 4, p 64-5
Powers of the Self	Vol. 1, p 109
Practical politics and international harmony	Vol. 4, pp 17-18
Progress begins with service	Vol. 1, p 131
Providence of the Absolute	Vol. 1, p 133
Pure consciousness	Vol. 3, p 243
Purifying <i>saṁskāra</i>	Vol. 1, p 154
Real service is worship	Vol. 1, p 67
Serve the community and the nation	Vol. 1, p 138
Serve with <i>sattva</i> and attention	Vol. 5, p 127
Service as <i>Bali</i>	Vol. 1, p 132
Service as <i>Tyāga</i>	Vol. 1, p 132-3
Service by the deities	Vol. 1, p 108
Service is not servitude	Vol. 3, p 199
Service of the Absolute in front of us	Vol. 1, p 64
Service, divine love and wisdom	Vol. 1, p 138-9
Serving with pleasure, delight and extraordinary ease	Vol. 5, pp 127-8
Simple service changes the inner being	Vol. 5, p 126
Start by service	Vol. 1, p 68
Subtle service	Vol. 4, pp 23-24
Taking disrupts the creation	Vol. 4, p 24
The beginning: service as <i>Yajña</i>	Vol. 1, pp 131-2
The best service	Vol. 1, p 28
The cure of ignorance	Vol. 3, p 244
The dawning of universal love	Vol. 3, p 273
The desire to know	Vol. 1, p 161
The discipline of the spiritual way is service	Vol. 2, p 149
The ever-changing world	Vol. 4, p 15

The great harvest	Vol. 5, p 189
The knowledge which gives understanding	Vol. 3, p 244
The larger your service, the more friends you have	Vol. 3, p 241
The light foot, the clear heart and the steady mind	Vol. 3, p 250
The loneliness of providing for oneself	Vol. 1, p 134
The opening of the heart	Vol. 1, pp 160-1
The part of meditation	Vol. 3, p 249
The perfection of wisdom	Vol. 1, p 154-5
The play of giving and receiving	Vol. 3, p 243
The purpose of activity	Vol. 3, p 245
The revolving wheel of service	Vol. 1, p 138
The secret of service	Vol. 1, p 27
The service, praise and instruction of a single word	Vol. 4, p 16
The way of action	Vol. 1, p 59
Turning to the <i>Ātman</i>	Vol. 1, p 160
What love does	Vol. 3, p 221
What shall I do to serve?	Vol. 1, p 136
When one is serving, what is happening?	Vol. 3, pp 225-6
What's required	Vol. 2, p 170-1
Why am I here?	Vol. 3, p 246
Why do we not meet needs?	Vol. 1, p 135
Wisdom is the food	Vol. 1, p 134-5
Wisdom opens all doors, cures all ills	Vol. 3, p 248-9
Would you worship God with this action?	Vol. 3, p 247
You get more by serving others	Vol. 5, p 188

Bijlage 2 – Begrippenlijst van Sanskrit woorden

aham	Zuiver ‘Ik’ vrij van ego; het universeel gevoel van bestaan.
ahaṅkāra	Het ego; ‘ik doe, ik voel, ik geniet’, etc.
bali	Elk geschenk bij een offer of religieus zoenoffer. Zie ook <i>tyāga</i> en <i>yajña</i>
bhāvanā	De emotionele basis van waaruit de mens het universum beschouwt; dat wat elke activiteit kleurt.
buddhi	Het intellect; het vermogen van de geest om onderscheid te maken, waarde te bepalen en besluiten te nemen.
citta	Het hart als zetel van emotie en herinnering; de ruimte in het hart waar het licht van de Ātman wordt weerspiegeld.
guṇa/āḥ	<i>Guṇa</i> enkelvoud; <i>guṇāḥ</i> meervoud: de drie kwaliteiten waar alle geschapen dingen van doordrongen zijn; de samenstellende bestanddelen van het universum. Zie ook <i>sattva</i> , <i>rajas</i> en <i>tamas</i> .
kaṣāya	Een van de drie innerlijke belemmeringen. Zie ook <i>mala</i> en <i>vikṣepa</i> . ‘Het gangbare woord voor <i>kaṣāya</i> is <i>āvaraṇa</i> , dat scherm betekent.’ (Voor een volledige uitleg van de drie belemmeringen zie <i>Conversations</i> , Vol. 1, pag. 119 e.v.).
kṣetra	Letterlijk, een veld. <i>Kuru-kṣetra</i> , het ‘Veld van de Kurus’, de plaats waar de grote veldslag tussen de Kuru en Pāṇḍava families plaats vond, en het decor van de <i>Bhagavad Gītā</i> .
mala	Een van de drie innerlijke belemmeringen; zie ook <i>kaṣāya</i> en <i>vikṣepa</i> . ‘ <i>Mala</i> is een gekristalliseerde essentievorm die het wezen omringt. Het is dik en ondoorzichtig. De mens is ermee geboren.’ (Voor een volledige uitleg van de drie belemmeringen zie <i>Conversations</i> , Vol. 1, pag. 119 e.v.).

manas	Het vermogen van de geest dat interpreteert, verlangt, denkt en zintuiglijke indrukken registreert.
prakṛti	Oorspronkelijke primaire substantie van het universum; het universum in zijn causale, subtiele en fysieke manifestaties; natuur.
prema	De substantie van zuivere liefde.
rajas	Een van de drie fundamentele kwaliteiten of <i>guṇāḥ</i> ; de actieve, creatieve kwaliteit die alle geschapen dingen doordringt.
rājasika	Bijvoeglijke vorm van <i>rajas</i> .
sādhana	Letterlijk, het middel om iets te bewerkstelligen of te bereiken; spirituele discipline.
samaṣṭi	‘ <i>Samaṣṭi</i> omvat alles wat in het universum bestaat, zichtbaar en onzichtbaar’; collectief bestaan. Zie ook <i>vyaṣṭi</i> .
samskāra	De indrukken van handelingen verricht in een voorgaande staat van bestaan.
sattva	Een van de drie fundamentele kwaliteiten of <i>guṇāḥ</i> , die wordt geassocieerd met licht, vrede, stilte, verlichting.
sāttvika	Bijvoeglijke vorm van <i>sattva</i> .
tamas	Een van de drie fundamentele kwaliteiten of <i>guṇāḥ</i> , die wordt geassocieerd met ontbinding, slaap en traagheid, en ook met recht/wet en stabiliteit.
tāmasika	Bijvoeglijke vorm van <i>tamas</i> .
tyāga	Een deel van het offer in de vorm van verzaking: opgeven, afstand doen, geschenk, uitdeling. Zie ook <i>bali</i> en <i>yajña</i> .

- vikṣepa** Een van de drie innerlijke belemmeringen; zie ook *kaṣāya* en *mala*. ‘*Vikṣepa* is het non-stop gebruik van het subtiele lichaam’; onoplettendheid, afleiding, verwarring, verbijstering. (Voor een volledige uitleg van de drie belemmeringen zie *Conversations*, Vol. 1, pag. 119 e.v.).
- vyāṣṭi** Zie ook *samaṣṭi*. Zoals *samaṣṭi* maar begrensd en gehecht.
- yajña** Het offer zelf; zie ook *bali* and *tyāga*.

Achterkant boekje:

DE KRACHT VAN DIENSTBAARHEID

is een bloemlezing van passages uit eenenzestig lezingen die tussen 1975 en 1993 door Leon MacLaren zijn gegeven. In deze samenstelling onthullen zij een stimulerende visie op dienstbaarheid als leidend beginsel voor een voorspoedig, vol en overvloedig leven.